

LUČ CERKVE

LETO 2017
ŠTEVILKA

25

■	Uvodna misel.....	1
■	P. Hermann Geißler FSO Poslanstvo kristjanov v svetu po Johnu Henryju Newmanu.....	2
■	P. Andrej Pirš FSO Dvomi (dubia) v luči vprašanj štirih kardinalov.....	10
■	P. Jože Pucelj DJ Greh, kaj je to?.....	19
■	Kongregacija za nauk vere Cerkev se pomlaja (Iuvenescit Ecclesia).....	21
■	Juliusz Janusz, apostolski nuncij v Sloveniji Odlomek iz pridige na praznik sv. Uršule v cerkvi Svete Trojice v Ljubljani, 21. oktobra 2016.....	22
■	prof. dr. Anton Strle Predstavitev p. Antona Nadraha študentom teologije.....	23
■	Anton Strle Kronika župnije Planina pri Rakeku (nadaljevanje)	26

Luč Cerkev je revija, ki jo občasno izdaja duhovna družina »Delo«.
Ureja p. Andrej Pirš FSO
Lektorira Berta Golob
Oblikuje Mihaela Svetek
Grafična priprava in izvedba Salve d.o.o. Ljubljana

Revija se vzdržuje s prostovoljnimi prispevki, ki jih lahko pošljete na naslov: p. Andrej Pirš FSO, Kotna pot 8, Voglje, 4208 Šenčur; telefon 04/25-95-100; e-mail: andrej.pirs@daswerk-fso.org. Na tem naslovu revijo lahko tudi naročite. **Nova številka osebnega računa** je pri Novi KBM: Andrej Pirš, IBAN SI56 0440 3025 1912 377. Naslov spletne strani je: www.thework-fso.org.

Uvodna misel

Kar nekaj časa je minilo od izida zadnje številke Luč Cerkev. Eden od vzrokov za daljši premor je bilo intenzivno delo glede procesa za beatifikacijo božjega služabnika prof. dr. Antona Strleta. Zgodovinska komisija je v tem času urejala Strletovo zapuščino in hkrati že tudi razvrščala dokumente po stopnji njihove pomembnosti. Začela je tudi sestavljati dokončno poročilo, a zaradi obilice gradiva je težko napovedovati, kdaj bo končala svoje delo. Pomemben korak je bil narejen s prvo javno sejo cerkvenega sodišča 21. januarja 2017, kar je omogočilo zaslišanje prič, ki so bile na tak ali drugačen način povezane z božjim služabnikom. Opravljenih je bilo do sedaj devet zaslišanj. Sodišče bo jeseni nadaljevalo svoje delo. V povprečju je pri procesih zaslišanih okoli 35 prič. Glede domnevnega čudeža pa smo še na stopnji zbiranja dokumentacije, da bi prišli do jasnosti, ali je mogoče začeti z uradnim postopkom glede ugotavljanja čudeža na priprošnje božjega služabnika. Povabljeni smo, da se prof. Strletu vedno znova priporočamo. Kjer je priporočanje, tam so tudi uslišanja, tam je možen tud čudež.

Drugače pa je v tej številki objavljen članek o poslanstvu kristjanov, kakor ga je pojmoval blaženi John Henry Newman. P. Jože Pucelj odgovarja na vprašanje, kaj je greh. Seznaniti pa se moremo tudi z različnimi razlagami posinodalne spodbude Radost ljubezni. Več besedil pa je povezano z božjim služabnikom prof. dr. Antonom Strletom.

p. Andrej Pirš FSO

P. Hermann Geißler FSO

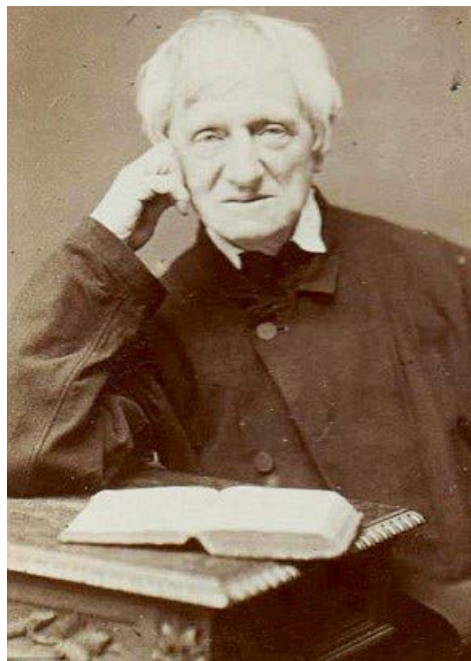
Poslanstvo kristjanov v svetu po Johnu Henryju Newmanu

»**B**laženi John Henry Newman (1801-1890) je bil kar najgloblje prepričan o moči, ki jo prinaša luč vere v Jezusa Kristusa. Poznal je izrazite tokove svojega stoletja, imel je budne oči za napredek v družbi, uporabljal je sredstva tega sveta. Hkrati je vedno znova pozival vernike, da se ne dajo okužiti od duha tega sveta. Hoditi bi morali za Kristusom, svojim Gospodom in Učiteljem, (prim. Jn 17,14-16) tako, da bi živeli »v svetu«, a »ne od sveta«. V številnih pridigah Newman pojasnjuje vernikom, v čem je njihovo specifično poslanstvo v svetu, katere skušnjave morajo premagati in kateri duhovni pomočki so jim podarjeni. V sledečih razmišljanjih posežemo po treh pridigah iz Newmanovega anglikanskega obdobja, ki niso ničesar izgubile glede globine in aktualnosti in nam kristjanom 21. stoletja nudijo usmeritev in nam kažejo pot.

1. V svetu

1. novembra 1836 je Newman pridigal o »poveljevanju Boga v svetnem poklicu«. V tem nagovoru izhaja iz dejstva, da večina kristjanov opravlja svetni poklic in imajo poslanstvo častiti Boga »ne izven poklica, ampak v poklicu in z njegovo pomočjo«.

Po Newmanu je potrebno pri izpolnjevanju tega poslanstva imeti pred očmi dvoje nevarnosti: Ena je v tem, da lastni poklic ljubimo zgolj iz svetnih nagibov in da nas poklic povsem posrka vase. Newman je prepričan, da je ta naravnost v moderni družbi žal prevladujoča: »Mislim na tistega duha častihlepja, če uporabim krepko besedo, a ne poznam nobene druge besede, da bi izrazil moje mnenje –

tisto pritlehno hrepenenje po slavi, ki vsakogar spodbuja, da bi bil uspešen, da bi v življenju napredoval, da bi si nakopičil denarja, da bi si pridobil moči, da bi svoje tekmece potisnil ob zid. ... Je divji, nepretrgan, nemiren, neumoren, nenasiten lov za mamonom v eni ali drugi obliki, ob izključitvi vsake globlje, svete, tihe, spoštljive misli«. Takšna naravnost napravlja ljudi za sužnje sveta, častilce malikov, predvsem častilce bogastva, ki ga Jezus imenuje »mamon«.

A Newman svari tudi pred drugo skušnjavo, skušnjavo bega od sveta, ki je prav tako nekrščanski. Oxfordski pridigar opiše to napačno naravnost kristjana s sledečimi besedami: »Ve, da mora po izražanju Sv. pisma imeti duhovno notranjo naravnost, in si predstavlja, da se mora nujno z vso gorečnostjo in prizadevnostjo odpovedati svoji svetni zaposlitvi in izjavljati, da ga le-ta ne zanima, samo da bi bil duhovno naravn; predstavlja si, da mora prezirati naravne in običajne radosti življenja, medtem ko krši družbene običaje, si nadene potr obraz, si privzame pridušen glas, ostane molčeč in neprizadet, ko je med svojimi naravnimi prijatelji in sorodniki, kakor da bi samemu sebi govoril: 'Veliko previsoke misli imam, da bi se ukvarjal s temi minljivimi, bednimi stvarmi.'« Usmerjenost na večno ne sme voditi k temu, da bi verniki ne jemali resno svoje odgovornosti v svetu, živeli nenaravno in čudaško ali celo zanemarjali svoje zemeljske dolžnosti.

Prava naravnost kristjanov je v tem, da gledajo na svoj poklic kot »na

pot v nebesa« in Boga poveljujejo ravno z zvestim spolnjevanjem dolžnosti v svojem vsakdanjem delu. »Vse, kar delamo, moremo delati v božjo čast; vse moremo delati z gorečnostjo, kot bi delali za Gospoda, ne za ljudi, tako v delovanju kot v premišljevanju.« Da bi vernike okrepil v tej naravnosti, jim Newman postavi pred oči nekatere duhovne pripomočke in konkretne nasvete.

Najprej navede Pavlovo besedo, s katero je naslovljena celotna pridiga: »Če torej jeste ali če pijete ali delate kaj drugega, vse delajte v božjo slavo« (1 Kor 10,31). Iz tega besedila izpelje, da je vse mogoče usmeriti v božjo čast, tudi in ravno navidez majhne in nepomembne stvari. Da, kristjan more celo težave in neuspehe v poklicu sprejeti in prenesti v božjo čast: »Z veseljem bom pozdravil tudi neprijetnost, ki me preizkuša, ne da bi kdo za to vedel. Brez najmanjšega godrnjanja hočem z božjo milostjo z vedrino izvršiti to, kar mi ne ugaja. Hočem zatajevati samega sebe. Vem, da mi z njegovo milostjo tako vse, kar mi je neprijetno, tako postane veselje, saj je vendar storjeno zanj. Dobro vem, da ni nobene bolečine, ki bi je ne bilo mogoče pogumno prenašati z mislijo nanj, z njegovo pomočjo in trdno voljo; ne, ničesar ni, kar bi mi ne moglo podarjati miru in tolažbe.« Opravljanje vsakodnevnega dela in s tem povezanega napora v božjo čast podeli vernikom notranji mir, spokojnost in zaupanje.

Vernik bo dalje stremel za tem, da bi v poklicu »njegova luč svetila pred ljudmi.« V svojem srcu bo govoril: »Moji

starši, moj mojster, moj delodajalec, naj nikoli ne rečejo, da me je vera pokvarila. Naj bi videli, da sem bolj delaven, bolj goreč kot prej. Hočem biti točen in pozoren ter biti ponos (okras) za božji evangelij našega Zveličarja. Moji tovariši nikoli ne smejo imeti razloga, da bi se mi posmehovali, ko bi hlinil verska čustva. Ne, nočem biti hinavec. Moško hočem z božjim blagoslovom spolniti svojo dolžnost...!» S pridnostjo, zvestobo in odkritosrčnostjo pri delu daje veren človek svetel zgled za evangelij.

Newman tudi omenja, da je sam Kristus mnoga leta delal, da je več njegovih apostolov bilo po poklicu ribičev in da je Pavel tudi po svojem spreobrnjenju ostal izdelovalec šotorov. Kristjanom pravi, »da kakor je Kristus viden v revnih, v preganjanih in v otrocih, je viden tudi v vsakem opravilu, ki ga naloži svojim izvoljenim; da Kristusa sreča v spolnjevanju svojega poklica; da nikakor Kristusova navzočnost ni toliko bolj očitna, kolikor bolj kdo zanemari poklic, ampak ravno s tem, da ga uresničuje sredi običajnih vsakodnevnih opravil, ki Kristusovo razodetje v njegovi duši daje okušati na način zakramenta.« Tu Newman opisuje vsakodnevno delo celo kot določeno »zakramentalno« resničnost, ker more človek v delu na poseben način srečati Kristusa Delavca.

Poleg tega govori Newman o ponižnosti, kakršno je Jezus oznanjal in živel ter svoje učence spodbujal, da svoje dolžnosti voljno spolnjujejo. Vzor Učenika »vpliva s svojim delovanjem na kristjana, da se loteva svoje naloge

z veseljem, ne da bi se za trenutek obotavljal, vesel, da more samega sebe ponižati in imeti priliko, da sprejme življenjski položaj, ki ga naš Gospod še posebej hvali.« V delu moremo na mnogotere načine posnemati Jezusovo ponižnost in pripravljenost na služenje. Praviloma nam ljudem ponižnost ne ugaja, a napravlja nas vesele, ljubeznive in predvsem Kristusu podobne.

Končno je po Newmanu svetni poklic tudi sredstvo, »da se izogibamo nečimrnih in nepotrebnih misli. Razlog, zakaj srce naklepa zlo, je v tem, da ima za to čas. Človek, ki ima svoje vsakodnevne dolžnosti, ki si svoj čas od ure do ure razporedi, se obvaruje množice grehov, kajti grehi nimajo časa, da bi začeli nad njim gospodovati.« Po pravici pravi pregovor, ki ga navaja Newman: »Brezdelje je začetek vseh grehov.«

Če povzamemo, Newman poudarja, da je vse odvisno od tega, da »ta svet rabimo, ne da bi ga zlorabili, da smo prizadevni in delavni v zadevah tega sveta, vendar ne zaradi sveta, ampak zaradi Boga.« Da bi vztrajali v tej naravnosti, ostaja za vernike velik izziv. Zato Newman na koncu svoje pridige moli: »Naj nam Bog podeli milost, da bi na različnih področjih in mestih spolnjevali njegovo voljo in poveljevali njegov nauk; da bi ga mi poveljevali, ki nas je odkupil s svojo lastno krvjo, naj jemo in pijemo, se postimo in molimo, delamo z rokami ali z duhom, na potovanjih ali ob tihem sedenju!«

Boga poveljevat sredi nalog poklica in družbe: V tem vidi Newman

tisto, kar je lastno za kristjanovo odprtje svetu. 2. vatikanski koncil je v dogmatični konstituciji o Cerkvi (Lumen gentium) izčrpno zavzel stališče glede stanu vernih laikov. Njihovo poslanstvo v svetu – tako uči koncil – obstaja predvsem v tem, da »vse časne stvarnosti, s katerimi so ozko povezani, tako osvetljujejo in usmerjajo, da se te vedno vršijo in razvijajo v skladu s Kristusom ter so v slavo Stvarniku in Odrešeniku« (C 31). Newmanove spodbude bi lahko pomagale, da te besede prevedemo v vsakodnevno poklicno življenje.

2. Ne od sveta

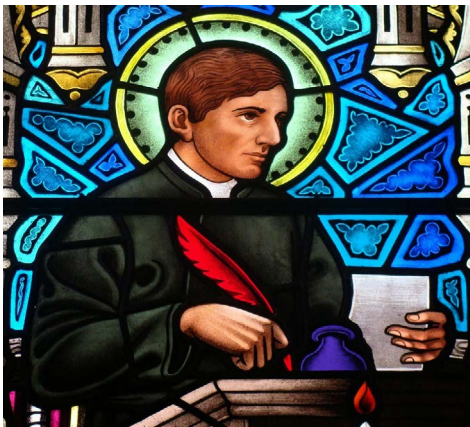
Čeprav so kristjani dolžni izpolniti svoje poslanstvo sredi sveta, vendarle niso od sveta. V tej povezavi Newman svari v mnogih nagovorih pred prilagoditvijo kristjanov duhu tega sveta. Pogosto govori o skušnjavi posvetnega krščanstva – nevarnosti, na katero tudi papež Frančišek vedno znova opozarja v svojih pridigah in objavah. »Duhovna posvetnost«, tako pravi sveti oče v apostolski spodbudi Veselje evangelija (Evangelii gaudium), »ki se skriva za videzom vernosti in celo ljubezni do Cerkve, je v tem, da iščemo človeško čast in osebni blagor namesto Gospodove časti« (EV 93).

26. avgusta 1832 – Newman je imel tedaj šele 31 let – je imel glede te teme pridigo, ki jo naslovi z besedami: »Vera našega časa«. S tem misli na vero (religijo), ki se naredi sama, pri kateri ljudje sprejmejo tiste elemente, ki so ravno moderni in jim ugajajo, druge

vidike, ki jim manj povedo ali nasprotujejo prevladujočemu mišljenju, pa preprosto zavrnejo ali ignorirajo. Takšno krščanstvo à la carte (po naročilu), ki ga Newman označuje kot »vero sveta«, vsebuje veliko resničnega, ne pa celotne resnice: »Že iz vsakdanjega življenja vemo, da je polresnica pogosto najhujša in najbolj uničujoča laž.« V ozadju »vere sveta«, v ozadju duhovne posvetnosti vidi Newman končno nasprotnika, »očeta laži« (Jn 8,44).

Po Newmanu je taka »vera sveta« obstajala v vseh obdobjih cerkvene zgodovine, tudi če je v teku časa sprejela različne izraze. V prvih krščanskih stoletjih »je satan izdelal protivero s pomočjo filozofov dneva, vero, ki je bila deloma podobna krščanstvu, a v resnici njegova zagrizena nasprotnica.« Tu je očitno mišljena gnoza, ki je krščanstvo ogrožala daljši čas in danes postaja na novo aktualna v gibanju »new age«. V kasnejših časih je satan zasejal drugi privid, ki krščanstvo skazi v »vero strahu«. Človek je videl le »temnejšo plat evangelija«, ki govori o božji vzvišenosti in pravičnosti, pozabi pa na drugo stran, namreč na njegovo ljubezen in usmiljenje: »Vera sveta je bila takrat strašna vera«, v kateri so »strašila mračnega pogleda in napuhnjene obraza« izpodrinila temeljne krščanske naravnosti«

Po tem kratkem zgodovinskem pogledu v preteklost si Newman zastavi vprašanje, kakšen izraz je dobila »vera sveta« v njegovem času. Odgovarja: »Sprejela je svetlejšo stran evangelija – evangeljsko sporočilo tolažbe, evangeljske predpise ljubezni; nasprotno so

precej pozabljeni vsi temnejši, globlji pogledi v stanje ljudi in prihodnosti. To je vera, ki je v očeh civiliziranega obdobja naravna, in satan je spretno oblekel in okrasil to vero v privid resnice. Ko je razum šolan, okus oblikovan in so nagnjenja ter čustva prefinjena, se naravno razširi čez vse obličje družbe splošna dostojnost in všečnost, povsem neodvisno od vpliva razodetja.«

Kakor razlaga Newman, se v tej moderni »veri sveta« negujejo naravne kreposti, ceni se vljudno vedenje, dobro sta zapisana ljubezen do lepega in smisel za primernost, določene pregrehe se ne odobravajo. A Bog in celoten svet nadnaravnega ne igrajo več nobene vloge, greh se banalizira, resnica se relativizira. Skratka: Gre za vero, ki je človekov izdelek, ki sprejema načela, ki jih priznava svet, »a eno celo stran evangelija spregleda, namreč njegov strogi značaj« - Bonhoeffer bi v tej povezavi govoril o »dragi milosti« - »in vidi kot zadostno to, da je dobrohotna, vljudna, odprta, korektna v obnašanju in obzirna; - čeprav ta naravnost ne vključuje nobenega

spoštovanja do Boga, nobene vnete gorečnosti za njegovo čast, nobenega sovraštva do greha..., nobene vnete vezanosti na pravi nauk, nobene posebne občutljivosti v izbiri primernih sredstev, ki vodijo do cilja, ob predpostavki, da so cilji dobri; nobene zvestobe do svete apostolske Cerkve, o kateri govori veroizpoved, nobenega smisla za avtoriteto vere (religije), ki je izven človekovega duha: z eno besedo, nobene resnosti, - naravnost, ki ni niti vroča niti hladna, ampak (v jeziku Sv. pisma) mlačna.«

Newman meni, da se je ta »vera sveta« razširila, »ker nismo ravnali iz ljubezni do resnice, ampak pod vplivom časa.« Ne malo vernikom je prihod Kristusovega kraljestva v praksi izenačilo z napredkom človeške civilizacije. »Resnico so žrtvovali na račun koristnosti.« Takšni verniki so všeč tudi skeptičnim duhovom, pospešujejo neke vrste naravno vero in menijo, »da je v naravni veri vsebovana vsaka vera.« Spregledajo, da je ljudem po naravi nemogoče spolniti njihove verske dolžnosti, da so vsi ljudje ujeti v greh in potrebujejo božjo milost, da bi se rešili, da je Jezus govoril o ozki poti in o ozkih vratih (prim. Mt 7,14). Menijo »da se nam ni potrebno vznemirjati, da je Bog Bog usmiljenja, da poboljšanje povsem zadostuje, da zadostimo za naše prekrške ..., da ima svet na splošno vero zelo rad ..., da ne smemo pretiravati z našo resnobo, naj bomo v stvareh človeške narave velikodušni in naj vse ljudi ljubimo. To je dejansko za vse čase credo (veroizpoved) površnih ljudi ...«

Newman ve, da so »dušni mir, mirna vest in vedro obličje darovi evangelija in oznaka kristjana.« A k temu doda, da morejo isti učinki navidezno »nastati iz različnih vzrokov«: »Jona je spal v viharju, - tako tudi naš Gospod. Eden je spal v grešni gotovosti, drugi v 'božjem miru, ki vsak um presega' (Flp 4, 7). Obojnega stanja ne moremo pomešati drug z drugim, to dvojje je popolnoma različno; in tako različen je mir posvetnih ljudi od miru kristjanov.« Mnogo današnjih ljudi živi kakor Jona, ki je bežal pred Bogom, odrinil svojo krivdo in se zadovoljil z zgolj navideznim mirom. Takšen pokoj in takšen mir pa nimata nobene trajnosti.

Končno Newman pokaže, kaj je za vse čase pravilen odgovor na izziv »religije sveta«: Sinteza različnih vidikov krščanske vere, kar je temeljnega pomena za katoliško mišljenje. Odločilna je podoba Boga, ki prebujajo v naših srcih tako ljubezen kot tudi strahospoštovanje: »Strah božji je začetek modrosti; tako dolgo dokler ne vidite, da je Bog použivajoč ogenj in dokler se mu kot grešniki ne bližate s spoštovanjem in pobožnim strahom, sploh še niste ugledali ozkih vrat ... Strah in ljubezen morata iti z roko v roki: vedno strah, vedno ljubezen vse do dneva smrti.«

Iz tega sledi spoznanje lastne grešnosti kakor tudi zaupanje v božje usmiljenje: »Dokler ne spoznate teže vašega greha in to ne samo v goli domišljiji, ampak v praktičnem izkustvu, ne zgolj v formalni frazi obtožbe, ampak ga priznate vsakodnevno in skrito

v vašem srcu, ne morete doumeti ponudbe usmiljenja, ki nam je v evangeliju bila dana po Kristusovi smrti.«

Ta naravnost vodi vernike končno k ljubeči podaritvi Bogu in k resnemu prizadevanju za dobro: »Spoznanje vaše grešnosti raste z vašim vpogledom v božje usmiljenje po Kristusu. To je prava krščanska naravnost in največje približanje Kristusovemu spokojnemu, mirnemu spanju med nevihto; ne popolno veselje in gotovost v nebesih, ampak globoka vdanost v božjo voljo, izročitev njemu s telesom in dušo, da upamo na rešitev, a naše oči z večjo resnostjo usmerjamo nanj kakor nase; kar pomeni, da delamo v njegovo čast, mu poskušamo ugajati; da se mu posvetimo v vsej moški pokorščini in gorečih dobrih delih.«

Newmanovo svarilo glede »vere sveta«, ki evangelij prilagodi duhu časa in se izraža v mlačnem, površnem in zgolj horizontalnem krščanstvu, ima danes naravnost pretresljivo aktualnost. Ni slučajno Benedikt XVI. Cerkev v svojem znamenitem govoru v koncertni dvorani v Freiburgu (25. septembra 2011) pozval k »odpovedi posvetnosti« (Entweltlichung) in papež Frančišek ta program odločno nadaljuje: »Če hodimo brez križa«, je dejal sveti oče 14. marca 2013 pri evharistični daritvi s kardinali na dan po svoji izvolitvi na Petrov sedež, »če gradimo brez križa in izpovedujemo Kristusa brez križa, nismo Gospodovi učenci: Smo posvetni, smo škofje, duhovniki, kardinali, papeži, ne pa Gospodovi učenci.«

3. Hoja za Kristusom

V pridigi 5. februarja 1843, ki je naslovljena z besedami »Kristjan apostolskega časa« (kristjan v času apostolov), Newman sprašuje, kako so prvi kristjani spolnjevali svoje specifično poslanstvo v svetu. Pri tem se zaveda, da verniki danes ne morejo preprosto posnemati prvih kristjanov. Svoje poslušalce pa vabi, da gledajo v podobo svetopisemskih kristjanov, da bi se ob njih navdihovali. Pri tem navaja številna svetopisemska besedila in opozori predvsem na tri značilnosti, ki zanj predstavljajo nekaj podobnega kot oznake identitete učencev Jezusa Kristusa.

Prva značilnost svetopisemskega kristjana je njegova usmeritev na nebesa: »Sv. Pavel pravi: 'Naša domovina je v nebesih' (Flp 3,20), ali z drugimi besedami: Nebesa so naše mesto. Vemo, kaj pomeni biti državljani tega sveta; to pomeni imeti v določenem mestu ali v državi interese, posedovati pravice, privilegije, dolžnosti, zveze; to pomeni biti od njih odvisen, imeti dolžnost jih zagovarjati, celo izenačiti se z njimi. Vse to zadeva kristjana ob pogledu na nebesa. Nebesa so njegovo mesto, ne zemlja.« Nebesa pa imajo ime in obraz: Jezus Kristus. Zato more Newman nadaljevati: »To je natančen opis kristjana: Nekdo, ki se ozira na Kristusa – ne nekdo, ki gleda na dobiček, na čast, na moč, uživanje in udobnost, ampak 'na Zveličarja, Gospoda Jezusa Kristusa'. Po Sv. pismu je to bistvena oznaka, prvotni odnos kristjana, iz česar izvira vse drugo.«

Iz te osnovne usmeritve na Gospoda Jezusa Kristusa sledijo po Newmanu nekatere naravnosti, ki označujejo apostolskega kristjana, predvsem njegova čuječnosti, o kateri evangelij govori na mnogih mestih, in njegova pripravljenost na stalno molitev. »Z eno besedo...: Kristus je prebival v njegovem srcu in odtod je dihalo vse Kristusa, kar je izhajalo iz njegovega srca, njegovih misli, besed in dejanj,« Newman se sprašuje v tej povezavi, kako se začne krščanska vera, in čisto enostavno odgovori: »Z usmeritvijo srca od zemlje k nebesom.«

Notranja naravnost kristjana k nebesom se je na zunaj odražala še v eni potezi identitete: v svoji osvoboditvi od stvari tega sveta. Po pričevanju nove zaveze so bili kristjani prepričani »o ničevosti tega sveta in o nadvse veliki pomembnosti drugega sveta.« Mnogi od njih so zato zapustili svoje sorodnike in prijatelje, se odpovedali svoji lastnini, darovali Gospodu svoje najdragocenejše želje in so bili pripravljeni biti zaradi Kristusa na mučenje, obrekovanje in preganjanje. Newman povzame: »Kristjani so tisti, ki izpovedujejo, da nosijo v srcih ljubezen do resnice. In ko jih Kristus vpraša, ali je njihova ljubezen tako velika, da morejo piti njegov kelih in biti deležni njegovega krsta, tedaj odgovorijo: 'Moremo' (Mr 10,39), in njihova izpoved konča v čudoviti izpolnitvi. Ljubijo Boga in se odpovedo svetu.«

Iz teh dveh lastnosti sledi po Newmanu tretja bistvena oznaka prvih kristjanov: »da so se veselili.« Newman opiše to vsestransko krščansko veselje

s čudovitimi besedami: »Ne samo čisto srce, čednostne roke, ampak kot tretje, radosten obraz. Pravim, veselje v vseh oblikah, kajti v pravem veselju so vključene mnoge milosti: veseli ljudje so ljubeči, veseli ljudje so spravljeni, veseli ljudje so dobrohotni. Veselje, ki je krščansko veselje, plemenito veselje tistih, ki so se povsem odpovedali sebi, tistih, ki trpijo preganjanje, napravlja ljudi mirne, vedre, hvaležne, mile, ljubeče, dobrohotne, ustrezljive, polne upanja; veselje je ljubko, nežno, ganljivo, osvajajoče. Vse to so bili kristjani nove zaveze, kajti dosegli so, kar so si želeli. Želeli so, da bi kraljestvo tega sveta in ves njegov blišč darovali iz ljubezni do Kristusa, katerega so videli, katerega so ljubili, v katerega so verovali, ki je bil njihovo veselje.« To veselje je napolnjevalo kristjane apostolskega časa tudi in predvsem ob preganjanjih in trpljenju, ki so ga sprejeli zaradi vere, kakor kažejo mnoga mesta nove zaveze.«

Ob koncu vabi Newman svoje poslušalce, da premišlujejo to podobo apostolskih kristjanov: »Ne zamižite pred tem, ne odvrnite se od tega, ne imejte nobenega strahu pred tem, glejte. Prenesite pogled na svetopisemsko krščanstvo; prenesite pogled na lik kristjana, kakor vam ga prikazuje navdihnjenje, brez razlage, brez komentarja in brez človeškega izročila.« Ker so drugi časi in more hoja za Kristusom imeti različne oblike, potrebuje ta podoba gotovo prevod in prilagoditev. A ostane vzor za vernike vseh časov. Zato Newman poziva: »Raziskujte podobo svetopisemskega kristjana; premišlujte to v tihoti; izprositi si milost, da bi to razumeli, sprejeli.«

V času, ko se zdi, da skrb za ta svet vse določa in usmeritvi na večnost grozi, da izgine, so lahko Newmanova izvajanja spodbudna in zveličavna.

Končno gre zato, da bi v globini srca razumeli, da je pravi kristjan – glede na njemu lastne talente, milosti in možnosti – preprosto »tisti, ki hodi za Kristusom.« Biti kristjan pomeni Kristusa osebno poznati v veliki družini Cerkve in živeti povezan z njim. Benedikt XVI. je glede tega zapisal v okrožnici Bog je ljubezen (Deus caritas est): »Na začetku kristjanovega bitja ni neka etična odločitev ali velika ideja, ampak srečanje z nekim dogodkom, z neko Osebo, ki daje njegovemu življenju novo obzorje in s tem njegovo odločilno usmeritev« (št. 1).

Sklep

Newmanove pridige so konkretne in ohrabrujoče. Pred oči nam postavijo nekaj takega kot krščansko osebno izkaznico. Izstopajo tri oznake: Pristni kristjani živijo v svetu in poveličujejo Boga v svojem poklicu, v svojem delu, v vsem svojem delovanju. Vendar niso od sveta in svojih misli, volje ter vere ne prilagajajo duhu sveta. Njihovo srce je naravnano na Kristusa, ki jih – v skladu z njihovo konkretno poklicanostjo – kliče k osvoboditvi od duha sveta in Kristusova bližina jim je že tu na zemlji njihovo pravo in vse prešinjajoče veselje: »Veselite se v Gospodu zmeraj; ponavljam vam, veselite se. Vaša blagost bodi znana vsem ljudem. Gospod je blizu« (Flp 4,4s).

P. Andrej Pirš FSO

Dvomi (dubia) v luči vprašanj štirih kardinalov

Minilo je že več kot eno leto od izida posinodalne apostolske spodbude Radost ljubezni (*Amoris laetitia*). Vsi soglašajo, da vsebuje mnoga lepa in vsega upoštevanja vredna mesta (zlasti glede resne priprave na zakon). Hkrati pa je zaradi nekaterih dvoumnih mest v osmem poglavju prišlo do različnih razlag glede možnosti obhajila tistih, ki živijo v prešuštvu.

Prva razlaga v skladu s celotnim svetim izročilom vztraja pri jasni odločitvi Janeza Pavla II., Katekizmu katoliške Cerkve in učenju Benedikta XVI., da obhajilo v primeru živetega prešuštva ni možno. Druga razlaga pa trdi, da nauk ostaja nespremenjen, a spreminja se praksa in je zato v določenih primerih obhajilo možno.

Ti dve različni razlagi sta se pojavili tudi na ravni škofovskih konferenc. Poljska škofovska konferenca trdi, da se bo še naprej držala jasnega nauka Janeza Pavla II., ki je izražen v 84. členu *Familiaris consortio*. Nemška in še nekatere škofovske konference

pa trdijo, da so izjeme možne. Tej drugi možnosti pritrjuje tudi kardinal Francesco Coccopalmerio. Njegovo razmišljanje o osmem poglavju *Radost ljubezni* smo pred kratkim dobili tudi v slovenskem prevodu. Tej drugi razlagi pritrjujeta tudi dva škofa iz Malte.

Spričo tega razvoja so štirje kardinali (Walter Brandmüller, Rajmond L. Burke, Carlo Caffara in Joachim Meisner) 19. septembra 2016 pisali papežu pismo in mu zastavili pet vprašanj v tako imenovani obliki dvomov. Kardinali so izbrali način obrnitve na Sv. sedež, ki je bil v praksi že skozi stoletja. Na njihova vprašanja je mogoče odgo-

voriti samo z "Da" ali z "Ne" in ni potrebna nobena teološka argumentacija.

1. Vsebina vprašanj

Vprašanja so sad daljšega premisleka in kardinali prosijo za odgovor glede tega, ali dosedanji nauk in praksa Cerkve še velja ali pa gre za prelom s celotnim svetim izročilom.

Vprašanja, ki so jih omenjeni štirje kardinali zastavili papežu Frančišku, so sledeča:

1. Vprašujemo, ali je mogoče, po tem kar trdi "Radost ljubezni" v št. 300–305, zdaj dati odvezo v zakramentu pokore in torej pripustiti k sveti Evharistiji osebo, ki je vezana z veljavno zakonsko vezjo, živi pa spolno ("more uxorio") z drugo osebo, ne da bi bili izpolnjeni pogoji, ki so predvideni v "Familiaris consortio" št. 84 in nato podkrepljeni v "Reconciliatio et paenitentia" (O spravi in pokori) št. 34 ter v "Sacramentum caritatis" (Zakrament ljubezni) št. 29. Ali se izraz "v določenih primerih" opombe 351 (št. 304) spodbude "Radost ljubezni" lahko aplicira na ločene, ki v novi zvezi nadaljujejo s spolnim življenjem?

2. Ali še naprej velja nauk, po objavi posinodalne spodbude "Radost ljubezni" (prim. št. 304), okrožnice sv. Janeza Pavla II. v "Sijaju resnice" št. 79, ki je utemeljen na Svetem pismu in na izročilu Cerkve, o obstoju absolutnih moralnih norm, veljavnih brez izjeme, ki prepovedujejo notranje hudobna dejanja?

3. Ali je še mogoče trditi, po objavi "Radost ljubezni" št. 301, da se

oseba, ki običajno živi v protislovju z neko zapovedjo božje postave, kot na primer s tisto, ki prepoveduje prešuštvo (prim. Mt 19,3–9), nahaja v objektivnem stanju velikega greha (prim. Papeški svet za zakonodajna besedila, Izjava, 24. 6. 2000)?

4. Ali še velja nauk, po objavi trditev v "Radosti ljubezni" št. 302 o "olajševalnih okoliščinah moralne odgovornosti", okrožnice sv. Janeza Pavla II. v "Sijaju resnice" št. 81, ki je utemeljen na Svetem pismu in na izročilu Cerkve, po katerem: "okoliščine in nameni ne morejo nikoli spremeniti dejanja, ki je že v sebi in po svojem predmetu nepošteno (nenravno) v subjektivno pošteno (nravno) ali kot izbiro opravičljivo dejanje"?

5. Ali moramo še imeti, po objavi "Radosti ljubezni" št. 303, za veljaven nauk okrožnice sv. Janeza Pavla II. v "Sijaju resnice" št. 56, ki je utemeljen na Svetem pismu in na izročilu Cerkve, kateri izključuje ustvarjalno vlogo vesti in trdi, da vest nima nikoli oblasti (avtoritete) za opravičenje izjem glede moralnih norm, ki prepovedujejo dejanja, katera so notranje hudobna glede na svoj predmet?

2. Dosedanji nauk

Po objavi apostolske spodbude *Familiaris consortio* 22. 11. 1981 je bilo jasno, da je Janez Pavel II. potrdil stalno prakso Cerkve, ki razvezanim, ki so se ponovno civilno poročili, ne dovoli prejema obhajila in tudi ne odveze, če niso prekinili s tem stanjem ali vsaj začeli živeti kakor brat in

sestra. Janez Pavel II. je jasno zapisal: »Cerkev potrjuje prakso, oprto na Svetu pismo, da namreč tistih, ki so bili razvezani in nato ponovno poročeni, ne pripušča k evharističnemu obedu, se pravi k svetemu obhajilu« (FC 84). Katekizem katoliške Cerkve navaja apostolsko prakso, ki je vedno veljala v Cerkvi: »Sv. Pavel opominja k spravešanju vesti: 'Kdor bo torej nevredno jedel ta kruh ali pil Gospodov kelih, se bo pregrešil nad Gospodovim telesom in krvjo. Naj torej vsak sebe presodi in tako je od tega kruha in pije iz kelih, kajti kdor je in pije, je in pije svojo obsodbo, če se ne zaveda, da je to Gospodovo telo' (1 Kor 11,27-29). Kdor se zaveda kakega velikega greha, mora prejeti zakrament sprave, preden pristopi k obhajilu.« (KKC 1385). Na drugem mestu pa: »Kdor hoče prejeti Kristusa v evharističnem obhajilu, mora biti v stanju milosti. Če se zaveda, da je smrtno grešil, ne sme pristopiti k evharistiji, ne da bi prej odvezo v zakramentu pokore« (KKC 1415).

Podobno kot apostolska spodbuda Familiaris consortio je jasen Katekizem katoliške Cerkve: »Če sta se ločenca civilno ponovno poročila, sta v položaju, ki objektivno nasprotuje božji postavi. Od tedaj naprej ne moreta pristopiti k svetemu obhajilu, in sicer tako dolgo, dokler traja ta položaj ... Spravo v zakramentu pokore je mogoče podeliti le tistim, ki so se pokesali, ker so prekršili znamenje zaveze in zvestobe Kristusu, in so se obvezali živeti povsem zdržno« (KKC 1650). Besedilo ne dopušča izjem.

Da ni nobenih izjem, pa je najbolj jasno pismo škofom katoliške Cerkve o prejemu ločenih in znova civilno poročenih z dne 14. 9. 1994, ki ga je izdala Kongregacija za nauk vere in ga je podpisal njen tedanji prefekt Ratzinger, potrdil pa Janez Pavel II. in ukazal to pismo tudi objaviti. To pismo izrecno zavrača prakso, da bi v določenih primerih ločeni in ponovno civilno poročeni mogli pristopiti k svetemu obhajilu.

Glede pastore ločenih in ponovno poročenih je kongregacija za nauk vere izdala leta 1989 navodila v knjižici Sulla pastore dei divorziati riposati (O pastori o ločenih, ki so ponovno poročeni). Tudi tu je jasno povedano: Izjem ni.

Štirje kardinali opozarjajo na stalni nauk Cerkve, da obstajajo dejanja, ki so v vsakem primeru hudobna in zato nikoli in v nobenih okoliščinah dovoljena. Gre za tako imenovana dejanja, ki so »intrinsicum malum« (notranje ali sama po sebi hudobna dejanja), in so vsaj v objektivnem smislu vedno greh. Izjem na objektivnem področju ni in zato na objektivnem področju tudi nikoli ni mogoče tako imenovano navzkrižje dolžnosti oziroma izbiranje manjšega zla. To je zelo jasno povedal Janez Pavel II. v okrožnici Sijaj resnice (1993).

3. Čudno utemeljevanje prakse, ki je v nasprotju s celotnim svetim izročilom

Ko skušajo nekatere napačne interpretacije utemeljiti možnost izjem,

se človek lahko samo čudi, kako enostransko navajajo odloke 2. vatikanskega koncila, besedila Janeza Pavla II., Katekizem katoliške Cerkve in besedila Benedikta XVI.. Tako papež Janez Pavel II. kot tudi Benedikt XVI. sta jasno zavrnila Kasperjevo razlago možnosti izjem pri dejanjih, ki so »intrinsicum malum«. Nekateri avtorji napačne interpretacije pa se obnašajo tako, kot da ne bi bilo prejšnjih papežev ali kot da ne bi povedali nič obvezujočega. Primeri in utemeljitve, s katerimi skušajo opravičiti izjeme, so, vsaj tako se mi zdi, zagovarjanje situacijske etike, ki pa jo je obsodil že Pij XII. Človek ima občutek, da se na vse načine izogibajo jasno postavljenim vprašanjem štirih kardinalov.

Priča smo trganju posameznih misli iz celote in pri tem se prezre vse tisto, kar nasprotuje »novi« razlagi. Sklicujejo se na nekatera mesta Janeza Pavla II. in Benedikta XVI., ki dopuščajo zmanjšanje krivde na subjektivnem področju, pri tem pa ne upoštevajo, da sta oba jasno povedala, da sveto obhajilo v primeru živetega prešuštva ni možno.

a) Carlo Caffarra o »dvomih«

15. januarja 2017 je rimska katoliška revija Foglio objavila intervju s kardinalom Carlom Caffarrom, v katerem pojasnjuje, da niso avtorji »dubia« (dvomov) vprašani zastavili iz nespoštovanja do papeža, pač pa zaradi nejasnosti v apostolski spodbudi »Radost ljubezni«, nejasnosti, ki je pripeljala do popolnoma nasprotujočih razlag. Kardinal Caffarra pravi: »Dejstvo

– ki ga more zanikati samo slepec – je, da vlada v Cerkvi velika zmešnjava, negotovost in nezavarovanost, ki so jo povzročili nekateri člani "Radosti ljubezni". V teh mesecih se dogaja, da so o istih temeljnih vprašanjih glede reda podeljevanja zakramentov (zakon, spoved in evharistija) in krščanskega življenja nekateri škofje rekli A, drugi pa nasprotno od A.«

Namen »dvomov« je bil, da bi pravilno razložili ista besedila. Zato so štirje kardinali želeli vprašati avtorja besedila, katera od dveh protislovnih razlag je prava. Malo naprej pravi Caffarra: »Problem je natančno ta: glede temeljnih točk ni čisto razumljivo, kaj papež uči, kot to dokazuje spopad interpretacij med škofi. Mi hočemo biti učljivi do papeževega učiteljstva, toda *le-to mora biti jasno*.« Navaja primer župnika, h kateremu pride spovedanec in pri spovedi pove, da živi kot mož z razporočeno ženo in da ni pripravljen živeti zdržno. Ob sklicevanju na papeža želi prejeti odvezo in nato obhajilo. Župnik odveze ne da, ker mu vest tega ne dovoljuje, a je v položaju, ki ga ne more več prenašati.

Caffarra je mnenja, da bi v takem primeru podeljevanje odveze in obhajila pomenilo pastoralni in doktrinalni preobrat. Caffarra je tudi prepričan, da nauka ni mogoče ločiti od prakse. »Že v srednjem veku so govorili: *theoria sine praxi, currus sine axi; praxis sine theoria, caecus in via* (teorija brez prakse je voz brez osi; praksa brez teorije je slepec na poti).« Ker eni škofje govorijo v primeru podeljevanja odveze tistim, ki živijo v prešuštvu kot o protislovju

z dosedanjim naukom, drugi pa o nekem razvoju, so papežu štirje kardinali zastavili vprašanja. Caffarra je trdno prepričan, da v primeru pripustitve v prešuštvu živečih oseb k zakramentom nujno vodi k trditvi, da prešuštvo ni samo v sebi greh.

Caffarra se pridružuje Janezu Pavlu II., ki je v okrožnici »Sijaj resnice« zatrdil, da bi neupoštevane načela o obstajanju dejanj, ki so vedno in v vsakem primeru zla dejanja, vodilo k zanikanju mučeništva. Sv. Tomaž More se je odločil za mučeništvo kljub temu, da je imel kot družinski oče obveznosti do družine, do otrok. Caffarra pravi, da je Jezus res odpustil grešnici, a hkrati ji je jasno povedal: »Pojdi in ne greši več« (Jn 8,10). Vzrok za zmedo je po Caffarrovem mnenju napačno pojmovanje vesti, ki meni, da subjektivna sodba vesti odloča kaj je prav in kaj je narobe. Odgovor na takšno napačno pojmovanje vesti je dal zlasti John Henry Newman.

b) Razlogi treh škofov

18. januarja 2017, ob nekdanjem prazniku "Katedre sv. Petra", so trije škofje (Tomaž Peta, nadškof metropolit nadškofije Presvete Marije v Astani, Jan Pawel Lenga, zaslužni nadškof v Karagandi, in Atanazij Schneider, škof pomočnik v Astani, pozvali vernike k molitvi, da bi papež Frančišek potrdil nespremenljivo prakso Cerkve glede resnice o nerazvezljivosti zakona. Hkrati vračajo razne krajevne Cerkve, ki so izdale ali pa priporočile pastoralna navodila s takšno ali podobno formulacijo: »Če je odločitev za

zdržno življenje težko uresničljiva za stabilnost para, ni izključena možnost pristopa k zakramentu pokore in k Eucharistiji.«

Omenjeni trije škofje takšno prakso vračajo iz sledečih razlogov:

1. Izpolnjevanje desetih božjih zapovedi, in posebej šeste, je obvezno za vsako človeško osebo vedno brez izjeme in v kateremkoli položaju. Glede te snovi ni mogoče dopustiti izjemnih slučajev ali položajev, niti ne govoriti o nekakšnem "bolj polnem idealu". Sv. Tomaž Akvinski pravi: »Zapovedi dekaloga vsebujejo namen samega zakonodajalca, to je Boga. Torej zapovedi dekaloga ne dopuščajo nobene oprostitve« (S. th., I-II, q. 100, a. 8).

2. Moralne in praktične zahteve, ki izhajajo iz izpolnjevanja desetih božjih zapovedi, in posebej iz neločljivosti zakona, niso gola pravila ali pozitivni zakoni Cerkve, temveč izraz svete volje Boga. Posledično ni mogoče govoriti v zvezi z njimi o primatu osebe nad normo ali postavo, ampak moramo govoriti o primatu božje volje nad voljo grešne človeške osebe, da bi ta z izpolnjevanjem božje volje, s pomočjo milosti, bila rešena.

3. Verovati v neločljivost zakona in ji nasprotovati s svojimi dejanji – z mislijo celo, da ne gre pri tem za težki greh in pomirjujoč lastno vest edino z vero v usmiljenje Boga – pomeni podlegati samoprevari. Proti taki samoprevari je nastopil že Tertulijan kot priča vere in prakse Cerkve v prvih stoletjih: »Nekateri pravijo, da je dovolj za Boga, če sprejmemo s srcem in z

dušo njegovo voljo, četudi ne ustrezajo temu dejstvu: tako mislijo, ko grešijo. Pri tem menijo, da lahko ohranijo celovito načelo vere in strahu pred Bogom. To je prav isto, kot če bi nekdo nameraval ohraniti načelo čistosti, pa bi prelamljal in kvaril svetost in celovitost zakonske vezi« (Tertulijan, O pokori, 5,10).

4. Izpolnjevanja božjih zapovedi, in posebej nerazvezljivosti zakona, ni mogoče predstaviti kot bolj polni ideal, ki naj bi ga dosegli po merilu mogoče in uresničljive dobrine. Nasprotno, pri tem gre za dolžnost, ki jo je nedvoumno zaukazal sam Bog in njeno neizpolnjevanje privede po njegovi besedi do večne obsodbe. Govoriti vernikom nekaj nasprotnega, pomeni jih varati in jih potiskati k neizpolnjevanju božje volje ter tako spraviti v nevarnost njihovo večno zveličanje.

5. Bog daje slehernemu človeku pomoč za izpolnjevanje svojih zapovedi, če le za to prav prosi, kot je Cerkev nezmotno učila: »Bog ne zapoveduje tega, kar je nemogoče, ampak pri ukazu te spodbuja, da storiš to, kar moreš in prisiš za to, česar ne zmoreš, in ti pomaga, da zmoreš« (Tridentinski koncil, zasedanje 6, kanon 18). Sv. Janez Pavel II. je v skladu s tem nezmotnim naukom učil: »Izpolnjevanje božje postave je lahko v določenih položajih težko, zelo težko: nikoli pa ni nemogoče. To je stalni nauk izročila Cerkve« (okrožnica Sijaj resnice, 102). In: »Vsi zakonci so po božjem načrtu poklicani k svetosti v zakonu in ta uzvišena poklicanost se uresničuje, kolikor je človeška oseba sposobna

odgovoriti na božji ukaz z vedrim duhom, ko zaupa v božjo milost in v lastno voljo« (apostolska spodbuda Familiaris consortio, 34).

6. Spolno dejanje zunaj veljavnega zakona, in posebej prešuštvo, je objektivno vselej težki greh; nobena okoliščina in noben namen ga ne morejo narediti dopustnega in všečnega pred očmi Boga. Sv. Tomaž Akvinski trdi, da je šesta zapoved obvezna tudi v primeru, ko bi bilo mogoče z dejanjem prešuštva rešiti deželo pred strahovlado (prim. De Malo, q. 15, a. 1, ad 5). Sv. Janez Pavel II. je učil to trajno resnico Cerkve: »Negativno formulirane npravne (moralne) zapovedi, to je tiste, ki prepovedujejo nekatera konkretna dejanja ali način ravnanja kot nekaj notranje (intrinsece) zlega, ne dovoljujejo nobene zakonite izjeme; takšne zapovedi ne dopuščajo nobenega npravno sprejemljivega svobodnega prostora za "ustvarjalnost" kake temu nasprotujoče določitve. Potem ko smo z gotovostjo in določno spoznali npravno vrsto dejanja, katero neko vsesplošno

veljavno pravilo prepoveduje, obstaja npravno dobro edinole dejavnost v tem, da se pokoravamo npravni postavi in se vzdržimo od dejanja, ki ga npravna postava prepoveduje« (okrožnica Sijaj resnice, 67).

7. Prešuštna zveza ločenih in ponovno civilno "poročenih", kot pravijo "utrjena" v času in zaznamovana s tako imenovano "preizkušeno zvestobo" v grehu prešuštna, ne more spremeniti moralne vrste dejavnosti prelamljanja zakramentalne zakonske vezi, to je njihovega prešuštna, ki ostane zmeraj notranje hudobno dejanje. Oseba, ki ima pravo vero in otroški strah pred Bogom, ne more nikoli imeti "razumevanja" do teh notranje hudobnih dejanj, kakršna so spolna dejanja izven veljavnega zakona, kajti ta dejanja žalijo Boga.

8. Pripustitev ločenih in ponovno civilno "poročenih" k svetemu obhajilu predstavlja v praksi nekakšno vključno oprostitev od spolnjevanja šeste zapovedi. Nobena cerkvena avtoriteta nima oblasti za podelitev takšne vključne oprostitev niti v enem samem primeru ali v nekem izjemnem in zapletenem položaju

ali z namenom dosega dobrega cilja (kot na primer vzgoje otrok, ki so se rodili v prešuštni zvezi), niti da bi se sklicevala za podelitev take oprostitev na načelo usmiljenja, na "pot ljubezni" (via caritatis), na materinsko skrb Cerkev s trditvijo, da noče v tem primeru postaviti mnogih pogojev usmiljenju. Sv. Tomaž Akvinski je dejal: »Nihče ne sme izvršiti prešuštna, pa naj bi s tem imel kakršnokoli korist (pro nulla enim utilitate debet aliquis adulterium committere)« (De Malo, q. 15, a. 1, ad 5).

9. Normativa, ki dopušča prestopanje šeste božje zapovedi in zakramentalne zakonske vezi tudi v enem samem primeru ali v izjemnih primerih, morebiti z namenom, da bi se izognili splošni spremnitvi kanonične zakonodaje, vsebuje vedno, kljub vsemu, protislovje do božje resnice in volje. Posledično je psihološko zavajajoče in teološko zmotno govoriti v tem slučaju kot o nekakšni ožji normativi ali o manjšem zlu v nasprotju z normativo splošnega značaja.

10. Ker je zakon krščenih veljavni zakrament Cerkev, je po svoji naravi resničnost javnega značaja. Zato subjektivna sodba vesti o njegovi neveljavnosti, ki bi bila v nasprotju z dokončno sodbo cerkvenega sodišča, ne more imeti posledic za zakramentalno disciplino, kajti le-ta je vedno javnega značaja.

11. Cerkev, in konkretno služabnik zakramenta pokore, nima zmožnosti za presojo stanja vesti vernika ali o pravilnosti namena njegove

vesti, kajti "ecclesia de occultis non iudicat" (Tridentinski koncil, zasedanje 24, pogl. 1: Cerkev ne presoja prikritih reči). Posledično služabnik zakramenta pokore ni namestnik ali predstavnik Svetega Duha, ki edini more s svojo lučjo vstopiti v zavoje vesti. Bog je namreč samo sebi prihranil pristop do vesti, ki je »svetišče, kjer je človek čisto sam z Bogom« (2. vatikanski koncil, CS 16). Spovednik si ne more naduto prisvajati odgovornosti pred Bogom in pred spovedancem, da ga s pripustitvijo k svetemu obhajilu vključno oprostijo od spolnjevanja šeste zapovedi in od nerazvezljivosti zakonske vezi. Cerkev nima zmožnosti, da bi – na podlagi domnevnega prepričanja v vesti o neveljavnosti prvega zakona na notranjem področju – izvajala posledice glede tega za zakramentalno disciplino na zunanjem področju.

12. Praksa, ki dovoljuje, da ločene civilno, tako imenovane "ponovno poročene" osebe, prejemajo zakramenta pokore in Evharistije, kljub njihovem namenu za nadaljnje prelamljanje zakramentalne zakonske vezi, bi bila nasprotna božji resnici in tuja trajnemu čutu katoliške Cerkev ter preizkušeni prejeti navadi, zvesto ohranjeni od časa apostolov in nazadnje zanesljivo potrjeni od sv. Janeza Pavla II. (prim. apostolska spodbuda Familiaris consortio, 84) in od papeža Benedikta XVI. (prim. apostolska spodbuda Sacramentum caritatis, 29).

13. Omenjena praksa bi pomenila za vsakega razumnega človeka

očiten prelom z apostolsko prakso in s trajno prakso Cerkev ter ne bi predstavljala njenega nepretrganega razvoja. Zoper takšno razvidnost ni veljavnega argumenta: *contra factum non valet argumentum* (zoper dejstvo ne velja argument). Takšna pastoralna praksa bi bila pričevanje proti neločljivosti zakona in neka vrste kolaboracija Cerkev pri širjenju "kuge razporoke", o kateri govori drugi vatikanski koncil (prim. CS 47).

14. Cerkev poučuje s tem, kar dela, in mora delati to, kar uči. Sv. Janez Pavel II. pravi glede oseb, ki živijo v neurejenih zvezah: »Pastoralno delovanje bo težilo k temu, da bo omogočalo razumevanje nujnosti skladnosti med izbiro življenja in izpovedovano vero; in si bo kolikor mogoče prizadevalo, da bi te osebe privedlo do ureditve lastnega stanja v luči krščanskih načel. Pastirji Cerkev, čeprav bodo z njimi ravnali z veliko ljubeznijo in jih spodbujali k zanimanju za ustrezne skupnosti, jih ne bodo mogli, na žalost, pripustiti k zakramentom« (apostolska spodbuda Familiaris consortio, 82).

15. Pristno spremljanje oseb, ki živijo v objektivnem stanju težkega greha in ustrezno pastoralno razlikovanje, ne moreta opustiti ljubečega oznanjevanja celotne božje volje takim osebam, da bi se skesale z vsem srcem grešnega spolnega življenja (more uxorio) z drugo osebo, ki ni njihov zakoniti soprog. Hkrati pa morata pristno spremljanje in pastoralno razlikovanje opogumljati te osebe, da prenehajo v prihodnje,

s pomočjo božje milosti, s takšnimi dejanji. Apostoli in vsa Cerkev, v teku dveh tisočletij, so vedno oznanjali ljudem vso božjo resnico glede šeste zapovedi in neločljivosti zakona, ko so sprejemali opomin apostola Pavla: »Ničesar nisem zamolčal, vso božjo voljo sem vam oznanil« (Apd 20,27).

16. Pastoralna praksa Cerkve, ki zadeva zakrament zakona in zakrament Evharistije, je tako pomembna in ima tako odločilne posledice za vero ter za življenje vernikov, da se mora na tem področju Cerkev, če hoče ostati zvesta razodeti božji besedi, izogniti vsaki senci dvoma in zmešnjave. Sv. Janez Pavel II. je izrazil to trajno resnico Cerkve: »Nameravam vtisniti v vse živ čut odgovornosti, ki nas mora voditi pri ravnanju s svetimi rečmi, katere niso naša lastnina, kot so zakramenti, ali pa imajo pravico ne ostati v negotovosti ali zmešnjavi, kot so vesti. Svete reči – ponavljam so eni in druge: zakramenti in vesti – ki zahtevajo, da jim služimo v resnici. To je razlog za postavo Cerkve« (apostolska spodbuda O spravi in pokori, 33).

Kot vidimo, je kar dolg seznam razlogov, ki govorijo za to, da ni mogoče podeliti odveze in svetega obhajila tistim, ki živijo v prešuštvu.

3. Gre za resne stvari

Če bi se uveljavilo načelo izjem, ki ga je obsodila Kongregacija za nauk vere leta 1994, bi posledice bile usodne. Če se izjema lahko naredi tam, kjer se ne bi smela, se posledično

lahko naredi povsod. Ali ni logičen zaključek takega ravnanja, da z njim zaidemo v moralni relativizem? Na sprejemanje situacijske etike res ne smemo pristati. Na ločevanje med naukom in pastoralo tudi ne. Povsem nasprotujoče in celo med seboj izključujoče si razlage apostolske spodbude »Radost ljubezni« kličejo k jasnosti. Veliki filozof Aleš Ušeničnik je poudarjal pomen jasnih načel. Dobro je videl, da ne prinašajo nič dobrega nejasnosti in dvoumnosti v pomembnih stvareh.

Kako resen je položaj, nakaže kardinal Caffarra v pismu, ki ga je 25. aprila 2017 pisal papežu: »Preteklo je eno leto od izida 'Amoris Laetitia'. V tem času so bile objavljene razlage nekaterih vsebinsko dvoumnih delov posinodalnega dokumenta, ki ne le da odstopajo od stalnega nauka Cerkve, ampak mu nasprotujejo. Čeprav je prefekt Kongregacije za nauk vere večkrat pojasnil, da se ni spremenil nauk Cerkve, so izšle številne izjave posameznih škofov, kardinalov in celo škofovskih konferenc, ki dovoljujejo, kar cerkveno učiteljstvo ni nikoli dovolilo. Ne gre samo za dostop do sv. Evharistije tistih, ki so objektivno in javno v položaju velike krivde in hočejo v njej vztrajati, ampak tudi za razumevanje vesti, ki nasprotuje izročilu Cerkve. In tako se dogaja – kako boleče je to videti – da je to, kar je na Poljskem greh, v Nemčiji nekaj dobrega, da je to, kar je v nadškofiji Philadelphia prepovedano, na Malti dovoljeno.«

P. Jože Pucelj DJ

Greh, kaj je to?

»N^e kradel nisem ne ubijal ne prešuštoval; čista je moja duša!«
Lažnivec! Ali nisi lupil jabolka, ko si šel mimo lačnega ter si ga pogledal brez sramu?

... Rad bi človek lagal sam sebi v dušo: 'Saj ni bilo tako! Le tvoja nemirna misel je iz prosojne sence napravila noč! Malenkost je bila, vsakdanjost, kakor se jih sto in tisoč vrši od jutra do večera. Tolažba je zlagana; in človek občuti sam in z grenkobo, da je zlagana ...!'« Tako je zapisal Ivan Cankar v črtici »Skodelica kave«.

Greh v luči Svetega pisma

In kaj je greh v luči zgodovine odrešenja? Sveto pismo ne gleda na greh le kot na prestopok zoper neki zakon ali obstoječi red. Tudi pojmovanje greha kot dejanje proti lastni vesti ne izčrpa svetopisemskega razumevanja greha. Čeprav vsa ta pojmovanja greha izražajo nekaj resničnega, ne nudijo celotnega pogleda na greh, kot ga kaže Sveto pismo. Že v Stari zavezi je človek predstavljen kot Božji partner. Bog stopa v dialog s človekom. Bog kliče in človek odgovarja. Človek stori greh, ko pretrga dialog z Bogom, mu noče več odgovarjati, Bogu reče »ne«, kakor je prikazano v 3. poglavju 1 Mz.

V Matejevem evangeliju (Mt 22) Kristus govori o gostu, ki na kraljevi svatbi ni imel svatovskega oblačila, čeprav so bila taka oblačila na razpolago.

Ta mož bi torej lahko vzel svatovsko oblačilo, vendar ni hotel. Vsi gostje so bili slovesno oblečeni, le njemu se to ni zdelo vredno. Zato je molčal na kraljevo vprašanje, zakaj nima svatovskega oblačila. Ta mož predstavlja človeka, grešnika. Človek z grehom zavrne Božjo ponudbo, ne odgovarja na Božji glas, ampak gre svojo pot. S takim ravnanjem se sam izloči iz Božje bližine.

Človekov »ne« Bogu ima lahko dvojno podobo. Človek lahko stori nekaj, kar je proti Božji zapovedi, npr. umor; lahko pa nič ne stori, ko bi moral nekaj storiti.

Smrtni in mali greh

Sveto pismo loči razne vrste grehov. Apostol Jakob piše: »V marsičem namreč vsi grešimo« (3,2). Apostol je torej mnenja, da niso vsi grehi takšne narave, da bi nas ločili od Božje ljubezni. Sv. Pavel v pismu Galačanom piše: »Sicer pa so dela mesa očitna. To so: nečistovanje, nečistost, razuzdanost, malikovanje, čaranje, sovraštva, prepirljivost, ljubosumnost, jeza, častihlepnosti, razprtije, strankarstva, nevoščljivosti, pijančevanja, žretja in kar je še takega. Glede tega vas vnaprej opozarjam, kakor sem vas že opozo-

ril: tisti, ki počenjajo takšne stvari, ne bodo podedovali Božjega kraljestva« (Gal 5,19-21).

Apostol Janez pa govori o grehu, »ki ni za smrt« in grehu »ki je za smrt« (1 Jn 5,16).

Na temelju teh izjav v Svetem pismu se je v Cerkvi kmalu pojavilo ločevanje med smrtnim in malim grehom.

»Premišljeno, se pravi vede in hote, odločiti se za nekaj, kar je v hudem nasprotju z božjo postavo in s poslednjim človekovim ciljem, pomeni storiti smrtni greh. Smrtni greh uniči v nas ljubezen, brez katere je večna blaženost nemogoča. Če ni kesanja, prinaša večno smrt« (KKC 1874).

In kaj je mali greh? »Mali (odpu-stljivi) greh storimo, kadar se v kaki majhni stvari ne ravnamo po meri, ki jo predpisuje npravna postava, ali pa kadar se ne pokoravamo npravni postavi v veliki stvari, toda brez polnega spoznanja ali brez popolne privolitve« (KKC 1862).

Z malim grehom sicer ne odklonimo Božjega prijateljstva. V kolikor pa malih grehov ne bi obžalovali in si prizadevali za poboljšanje, je tak način življenja možna pot v smrtni greh.

V Apostolski spodbudi o spravi in pokori Janez Pavel II. še posebej naglašja, da smrtni greh ni le dejanje »temeljne izbire – izrečen prezir Boga ali bližnjega«, ampak tudi kadar »človek zavestno in hote ... izbere nekaj hudo neurejenega« CD 25, 17).

Posledice greha

Z grehom ne pretrga človek le vez z Bogom, ampak uničuje tudi samega sebe. Npravni zakon, ki ga je Bog položil v naše srce, služi namreč nam v dobro. »In Gospod nam je zapovedal, naj izpolnjujemo vse te zakone in se bojimo Gospoda, svojega Boga, da nam bo vse dni dobro in da nas ohrani pri življenju, kakor je danes« (5 Mz 6,24).

Človek, ki živi v grehu, se vrti okoli samega sebe, gleda v sočloveku tekmeča in nasprotnika; začne se tekmovalje za prestiž, ki se končno izrodi v sovraštvo. Sveto pismo v zgodbi o Kajnu in Abelu (prim. 1 Mz 4) pokaže, kako razdor med človekom in Bogom nujno razkrajja medsebojne odnose. Z grehom pa kristjan povzroči razdor s Cerkvijo. Sv. Pavel, ki primerja Cerkev s telesom piše: »Če en del trpi, trpijo z njim vsi deli, če je en del v časti, se z njim veselijo vsi« (1 Kor 12,26).

Že v prvi Cerkvi se je uveljavilo prepričanje, da greh posameznega kristjana prizadene svetost vse Cerkve. Zato je predpisala za težke grehe (odpad od vere, umor, prešuštvo) javno pokoro. Spokorjenega grešnika pa je s posebnim obredom spet sprejela med svoje člane.

Kongregacija za nauk vere

Cerkev se pomlaja (Iuvenescit Ecclesia)

Pismo škofom katoliške Cerkve o odnosu med hierarhičnimi darovi v življenju in poslanstvu Cerkve, 15. maj 2016

Kongregacija za nauk vere je izdala zelo uravnovešen dokument, ki govori o odnosu med hierarhičnimi in karizmatičnimi darovi v Cerkvi. Najprej je poudarjeno, da med karizmatičnimi in hierarhičnimi darovi ni nasprotja. Oboji so dar Svetega Duha, ki izhaja iz Očeta in Sina. Oboji so naravnani na krepitev osebnega odnosa do Boga in hkrati na graditev Cerkve. Oboji darovi so potrebni in koristni. A cerkvena avtoriteta je tista, ki karizmatične darove priznava.

Najbolj praktičen je zadnji del dokumenta, ki podaja kriterije za razločevanje karizmatičnih darov. Pri tem so mišljena cerkvena združenja, občestva vernikov, ki se navdihujejo ob določeni karizmi.

Kriteriji pristnih karizem so:

1. Občestvo, ki se porodi iz deležnosti pri pristni karizmi, mora vedno biti orodje posvečenja v Cerkvi.
2. Taka občestva mora prevevati misionjski duh.
3. Izpovedovati morajo katoliško vero.
4. Povezana morajo biti s papežem in krajevnim škofom.
5. Spoštovati in priznavati morajo druge karizme Cerkve v njihovem medsebojnem dopolnjevanju.
6. Ponižno morajo prenašati nasprotovanja in si prizadevati za edinost.
7. Navzoča mora biti prisotnost duhovnih sadov (ljubezen, veselje, mir,

globlje življenje s Cerkvijo, večja vne-ma za poslušanje in premišljevanje božje besede, obnovljeno veselje do molitve, kontemplacije, bogoslužja in zakramentalnega življenja, zavzemanje za poklicanost v zakon, duhovništvo, posvečeno življenje).

8. Taka občestva mora zaznamovati razsežnost evangeliziranja (laiška združenja naj bi se zavzemala za ustvarjanje pravičnejših in bolj bratskih življenjskih pogojev; upoštevala naj bi cerkveni družbeni nauk).

Glede odnosa med hierarhičnimi in karizmatičnimi darovi dokument poudarja, da je potrebno medsebojno sodelovanje. Različna združenja naj priznavajo oblast pastirjev, ti pa naj karizme s pristrčno odprtostjo sprejmejo in jim, če je potrebno, pomagajo pri njihovem očiščenju. Združenja, ki s svojo navzočnostjo prese-gajo meje škofije, naj odnos med krajevno in vesoljno Cerkvijo uravnavajo podobno, kot je to v navadi pri redovnih skupnostih. Karizme morejo pomagati pri poglobljenem življenju iz vere.

Glede pravnega priznanja posameznih karizem je potrebno paziti, da pravo ne bi zožilo karizme. Po drugi strani pa je prav tako potrebno biti pozoren, da se karizme ne bi razvile kot neke vzporedne strukture. Uvrščene morajo biti v temeljno cerkveno ureditev.

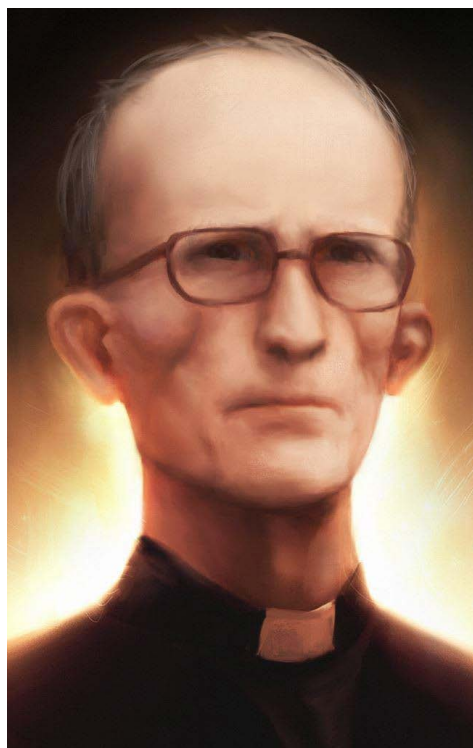
Na koncu je še prošnja k Mariji, da bi na njeno priprošnje karizme z odprtim srcem sprejemali in da bi te postale rodovitne za življenje in poslanstvo Cerkve.

Juliusz Janusz, apostolski nuncij v Sloveniji

Odlomek iz pridige na praznik sv. Uršule v cerkvi Svete Trojice v Ljubljani, 21. oktobra 2016

Na srečo imamo in smo imeli veliko profesorjev teologije, ki so nam prenesli pravo sporočilo evangelija. Obhajamo obletnico smrti profesorja Antona Strleta, uglednega teologa, člana Mednarodne teološke komisije, ko je bil predsednik komisije upokojeni papež, Jožef Razingar.

Profesor Strle je kot nekoč Viktorin Ptujski, ne samo prenašal pravo resnico o Kristusu, ampak je Božjo besedo živel vsak dan. Lahko ga imenujemo za mučenika spovednice, ker je ves prosti čas posvetil spovedovanju, upravljanju zakramenta pokore, zakramenta usmiljenja. Ob neki priliki je zapisal: »Kolikor ni dušni pastir nujno zadržan, bi moral biti na razpolago za spoved vsak dan pred mašo in po maši. Zlasti pred mašo.« Kot profesor na teološki fakulteti je bil pogosto zelo zaposlen, a vedno, prav vsak dan si je vzel čas za spovedovanje. Nobena stvar ga od tega ni odvrnila. Že leta 1954 je zapisal: »Meni je božja Mati izprosila veliko milost, da sem se že v mladosti pogosto, morda dnevno, hranil s kruhom močnih in tako zmagoval v bojih, v katerih so tisočeri doživljali poraze.« Da, božji služabnik Strle je moč za svoje svetniško življenje črpal iz evharistije.

prof. dr. Anton Strle

Predstavitev p. Antona Nadraha študentom teologije

7. oktober 1970

Poverjen sem, da Vam kot vodja katedre za dogmatiko predstavim novega bodočega docenta in prof. teologije, kakor upamo, zaenkrat samo še mojega pomočnika. Upam, da boste lahko bolj zadovoljni kakor z menoj. P. dr. A. Nadrah je preteklo nedeljo dopolnil 33 let. Študiral je v Ljubljani in se eno leto, takoj po doktoratu, spopolnjeval v Rimu. Je član tistega reda, ki ga naš šematizem postavlja na prvo mesto, član reda cistercijanov. Ti so se naselili v Stični že za časa sv. Bernarda l. 1136. Stiški samostan je imel pod seboj 28 župnij, kar pomeni za tedanje razmere, ko so bile župnije zelo velike, naravnost ogromno ozemlje. Lahko rečemo, da so stiški menihi bili eden od glavnih oblikovalcev krščanskega življenja med našimi predniki. Našim prednikom so označevali veselo oznanilo odrešenja tudi v času velikega trpljenja v turških časih. Stiški opatje so velikokrat izvrševali škofovske pravice na našem ozemlju. Tudi še potem, ko je bila v Ljubljani ustanovljena škofija, je bila Stična med najmočnejšimi dejavniki v času notranje katoliške preнове, ki jo je treba razlikovati od istočasne t.i. protireformacije, ki je računala bolj na zunanja, politična sredstva. Stiški menihi so gradili na nekaj vse

globljega, trdnejšega in rodovitnejšega: na notranjo prenovitveno moč krščanstva, na tisto notranjo silo, ki si zna v vsakokratnem času poiskati tudi takšna zunanja sredstva, ki so kljub morda skromni zunanosti za trajno prenovu vendarle najmočnejša.

Prepričan sem, da bo g. dr. Nadrah prinesel nekaj tistega med nas vse, kar smo občudovali na njegovem prastricu, semeniškem vodju (atu) in generalnem vikarju Ignaciju Nadrahu: Trdnost, jasnost, urejenost, nekakšno višinsko ostro ozračje zunanje discipliniranosti, ki pa je izvirala iz notranje discipliniranosti, vendar ne janzenistične, marveč tiste, ki jo je ata Nadrah zajemal iz tople moške zelo realistične in dejavne pobožnosti do Srca Jezusovega in do prebl. Device. – Iz Stične je prihajala med naše prednike zlasti topla pobožnost do Device Marije, obenem pa tudi že do Srca Jezusovega. Seveda vam novi docens teologije ne bo direktno govoril o tem, marveč vas bo uvajal v teologijo. Uvajal vas bo letos v spoznavanje Kristusove skrivnosti, kolikor se uveljavlja v zakramentih.

Cistercijanski red izvira navsezadnje iz benediktinskega reda, ki je imel za svoje geslo »ora et labora«. Cistercijanci so postavili za svojo nalogo tri točke: 1. Opus Dei; 2. Lectio divina;

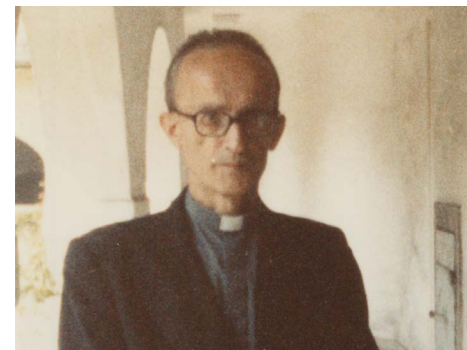
3. Labor manu in so bili ena od največjih kulturnih sil tudi v pogledu na gospodarstvo. Sedaj je čas, ko Cerkev gospodarstvo lahko prepušča drugim in se bolj posveti temu, kar naj vsem človeškim prizadevanjem daje dušo. In to je v bistvu vsebovano v opus Dei et lectio divina. Sicer pa je naš študij sploh opus Dei in z druge strani je v nekem pomenu lectio divina, kajti v vsem nam Bog sam daje »lekcijo«.

Na začetku cistercijanskega reda, kolikor pomeni reformirani benediktinski red, stoji t.i. Carta Caritatis. In bistvena in izhodiščna točka za vse cistercijanske samostane je vsebovana v besedah »caritate una, regula una, similibusque moribus vivamus!« Upam, da bova kot predavatelja dogmatike delala enotno, »una caritate, una regula, similibusque moribus«. In sicer sva se domenila, da bova zahtevala res solidno znanje; zato oba prosiva, da zgrabite krepko takoj spočetka in da res delate sproti. Trudila se bova, da bova podajala dogmatično-teološko snov čim bolj na tisti višini in na tisti ravni, kakor jo zahteva od nas vseh koncil, pravzaprav pa evangelij sam. Zlasti bova pazljivo polagala zlasti na »lectio divina«, na poznanje bibličnih osnov dotične teme, pa tudi patrističnih, kolikor so potrebne za boljše umevanje velikih svetopisemskih misli. Seveda pa bova skušala spraviti vse v logičen red, kakor se spodobi mislečemu človeku. A prosiva vas, da s svojo pridnostjo pomagata nama, da bova mogla vsaj nekaj svoje dobre volje utelesiti tudi v dejanskem vašem znanju in vaši

usposobljenosti za širjenje veselega Kristusovega oznanila o odrešenju. Saj bi brez tega oznanila nad našim narodom in človeštvom sploh legla strašna tema absurda in smrti, ki iz absurda izvira.

Vaši kolegi in kolegice študentje na drugih fakultetah imajo večinoma več predavanj kakor jih imate vi. Na medicinski fakulteti npr. imajo v prvem semestru 40 ur tedensko. Na elektrotehnični fakulteti so že prvega oktobra imeli 7 ur predavanj, torej na en sam dan. Na medicini imajo med vsakim semestrom več obveznih kolokvijev in vaj, ki so redovane in ki se jih vsi udeležujejo, če le reflektirajo na to, da bodo sploh ocenjeni. Kako grdo bi bilo – da ne rečem kaj drugega, vse hujšega – kako grdo bi bilo, če bi na teološki fakulteti ob vsem tem hrepenele po egiptovskih loncih tega, kar bi mogli imenovati »dolce vita cristiana«. Samo da takšno življenje sploh ni »vita cristiana«, marveč vita pagana. Saj smo vendar učenci Kristusa križanega, ki je šel skozi najbridkejšo smrt v poveličanje. In po isti poti moramo iti tudi mi, saj kake drugačne poti za Kristusom sploh ni, drugačna pot sploh ne privede do poveličanja ne nas ne drugih, ki jim hočemo biti vsaj slabotno orodje božje ljubezni.

Glede temporalnih nalog bi jaz predlagal tole: Nekako polovica naj jih dela pri g. dr. Nadrahu, polovica pri meni. Lahko, če se hočete tako odločiti, delate iz 3. letnika pri dr. Nadrahu, iz 4. l. pri meni. Pregledala bova, vsaj tako predlagam, vse naloge skupaj in skupaj ocenjevala. Menim,

da je bolje, da naredite eno nalogo za obe veji dogmatike nekoliko obširnejšo, kakor pa da delate vsak za obe veji. Predlagam, da si za temporalne naloge jemljete predvsem takšne, da vam bo to dalo pobudo, da boste prebrali kako solidno teološko delo s področja tujega jezika in se tako zdaj, ko ste še sveži, pridobili mimogrede tudi besedni zaklad iz kakega tujega jezika, ki ga boste pozneje, če boste količkaj hoteli biti dobri dušni pastirji, nujno potrebovali. – Skušajte napraviti temporalno nalogo že v prvem delu 1. semestra, nikar ne odlašajte – se preveč maščuje.

Zelo bi vam tudi priporočil, da si sami poiščete način, kako bi si snov iz dogmatike čim bolj prisvojili. V Fribourgu npr. imajo ponavljanja vsakih 14 dni s pomočjo študijskih prefektov ali pa med seboj študentje sami organizirajo skupine, ki si pomagajo, da vsi obvladajo zlasti natančno bistveno snov iz dogmatike (in moralke). Pri tem pa tudi obveščajo profesorje, kaj bi bilo treba bolj jasno prikazati, kaj bi bilo dobro bolj obdelati, pri čem pa naj bi se rajši bolj na kratko ustavljali, da bo več časa in moči za važnejša vprašanja.

Na vsak način moramo spet zvišati raven študija, raven znanja, raven res sedanjim nalogam Cerkve v sedanjem in prihodnjem svetu primerne naše usmerjenosti pri vsem študiju, pri vseh prizadevanjih.

Gospod dr. Nadrah je trenutno precej zaposlen z drugim delom, zato letos še ne bo imel seminarja. Imel ga bom jaz v 2. semestru. Zelo bi želel, da bi sedaj v 1. semestru vsaj precejšnja vrsta slušateljev izdelala pod mojim vodstvom – če hočete – seminarske naloge že tako dobro, da bi v drugem semestru tja do velike noči predavali vi sami, torej študentje. Drugi bi pa potem ugovarjali raznim točkam, ali jih pa skušali dopolniti. Lansko leto smo skušali nekaj prodirati v vprašanje o smislu življenja v luči dogmatične teologije. Letos bi to na svoj način nadaljevali. Zato bi lahko tema bila: »Vprašanje zla« v odnosu do smiselnosti življenja sploh. Menim, da to zelo spada v teologijo in posebej v dogmatično teologijo. Saj vedno bolj spoznavamo, da je Bog tisti, ki sploh šele daje pravi smisel našemu življenju in sploh obstajanju vsega, kar doživljamo, vsega, kar je predmet našega izkustva. Smisel vsemu daje Bog, kakor se nam je razodel in se nam neprestano razodeva v Kristusu po Cerkvi v Svetem Duhu, predvsem v višku vse Kristusove skrivnosti, v smrti, ki je privedla do vstajenja kot uvoda v naše vstajenje.

Specialni kurz bo ob torkih ob 2, a samo do božiča, potem ne več.

Anton Strle

Kronika župnije Planina pri Rakeku

(nadaljevanje)

6. 12. 53. Sinoči in danes je pomagal spovedovati g. p. Marijan Valenčak iz Ljubljane (OFM). Bilo je zelo lepo število moških, ker je prva nedelja vsaj nekaj udomačena med njimi, in je bilo tudi primerno vreme. Prva nedelja se za takšne stvari najbolj obnese.

31. 12. 53. Šele zadnji teden je nastopil mraz, medtem ko je bilo prej zelo lepo vreme in tudi precej toplo. Polnočnica je imela to slabo stran, da je elektrika odpovedala. Sicer pa je slovesnost povzdignilo dosti lepo petje in precej veliko število pri sv. obhajilu. Tudi ministrantov je bilo kar 10. – V zunanjem oziru je bilo letošnje leto za župnega upravitelja dosti mirno, le naknadna obdavčitev za leto 1951 je delala in dela velike skrbi. Treba je seveda zelo stiskati. Napetosti med Jugoslavijo in Italijo so popustile in so se vpoklicani že precej vrnili. Letos je bilo 13 krstov (lani 12), 14 pogrebov (19) – izmed teh 5 neprevidenih, 2 le maziljena (1952 7 neprev); poroke 3 (1). Koliko je rojenih, pa nekrščenih, in koliko le civilno poročenih, o tem mi ni znano nič pozitivnega. Obstoja pa tudi to! Verouk so letos učenci nekoliko bolje obiskovali, a sem se za to res trudil. Treba bo vztrajnosti še naprej, da nastane nekaj tradicije, ki je tudi pri delu za zveličanje duš pomembna. Obhajil je bilo 7604. Zdi se, da se je zakramentalno življenje nekoliko dvignilo, ker sem bil vedno na razpolago, večkrat govoril in ponovno vabil – Bog pa je rast dajal. Morda je pred Njim le nekoliko napredka. Sicer je pa župnija še daleč daleč od ideala. Veliko pijanstva, veseljačenja, skrunjenja nedelj, pomanjkanja ljubezni! Toda tudi zelo svetle točke so. Treba pa je potrpeti, vztrajati, delati, moliti in delati tudi pokoro. Opominjati pa bolj z zgledom, zdaj pa zdaj s krotko, toplo besedo. Deo gratias et Mariae! Jutri je prvi petek – Srce Jezusovo, trpeče, a zmagovito, rešilno znamenje v viharnih časih, ko je potrebno človeški slabosti še bližje rešilno znamenje – brezmadežno, usmiljeno, materinsko Marijino Srce. Dvignite glave, odrešenje se približuje: spet je tu novo leto odrešenja. Amen!

1954

Marec: Zaradi popravila cerkvene strehe na Gori sem bil klican na komando milice na Rakeku, pozneje k sodniku za prekrške v Postojno. Nekdo je mislil, da nisem imel dovoljenja od gradbenega odseka pri okrajnem ljud. odb. v Postojni in me je javil. A jaz sem imel to dovoljenje in urejeno tudi s spomeniškim varstvenim zavodom v Ljubljani. Razen tega sem tudi opozoril izrečno glavnega delavca J. Klemena, da naj uredi, kar ve, da je potrebno urediti z OLO. Doslej

kazen meni ni bila izrečena, pač pa Klemenu, ker ni imel obrtnega dovoljenja – 13 dni zapora, ali pa plačilo nekaj nad 3000 Din. Ljudje so se brez potrebe prestrašili, ko so prihajali miličarji in jih spraševali, kako je bilo z delom. Zapisal sem to zato, da se bo vsakdo tudi za menoj natančno držal zakonov, ker bi sicer škodo trpela le cerkev.

Marijino leto precej ljudi res upošteva kot takšno. Samo vse premalo je to. K sv. zakramentom ni zlasti tistih, ki jim nadnaravna pomoč bila najbolj potrebna.

13. 3. 1954

April: 4. aprila, na prvo ned. v mesecu smo zaključili duhovno obnovo, ki se je začela na prvi četrtek zvečer, ko sem govoril jaz; v petek zvečer je prišel p. Marijan Valenčak. Govori so bili zjutraj in zvečer. Udeležba je bila srednja, klopi niso bile vselej čisto polne. Na nedeljo je bilo pri sv. obhajilu ca 60 moških. – Na veliko noč, ki je bila v lepem vremenu, je bila vstajenska procesija okoli cerkve ob 5^h zvečer. Kazalo bi jo prestaviti na nekoliko poznejšo uro. Velika sobota zjutraj ima prav revno udeležbo. Škoda lepih obredov! Na veliki petek zvečer je bilo pri pridigi posebno lepo, ker so luči gorele le pri božjem grobu in so pasijon prav lepo peli. Tako je lahko tudi pridiga bolj uglašena. Morda je za malenkost napredka v prejemanju sv. obhajila, že zato, ker je Marijino leto.

Maj: Šmarnice so bile zvečer ob 1/8 in pozneje ob 8^h prav lepo obiskane. Ob nedeljah več kot vse klopi zasedene, v delavnikih za polovico te udeležbe. Za spoznanje so bile šmarnice previsoko pisane, nekoliko preveč miselne akrobacije. Treba bi bilo šmarnice za kmečke kraje, vendar ne praznega lepotičenja. V tem oziru pa so bile šmarnice za letos z ozirom na tehtno vsebino posrečene, glede na miselno zgoščenost in nekoliko preveliko abstraktnost predvsem za izobraženstvo, ki ima voljo za mišljenje. Zaključek je bil zares lep. 30. je bila sv. maša tudi na Gori, kamor so prišli tudi iz Postojne in še nekateri iz Rakeka in Unca. Tu tudi vreme lepo. Ob 1/9 maševal gospod iz Postojne (St. Debevec), ob 1/11^h domači peto sv. m. Obhajil na Gori ca 80.

Junij: 20. 6. Procesija z Najsv. namesto v četrtek okoli c., kjer oltarja proti N. in proti S. Udeležba: moških nekoliko več kakor lani, ko je šla procesija v trg. Petje dobro, tudi vedenje ministrantov boljše ko lani. Beseda resna in na pravem mestu včasih le pomaga. Na praznik sam sem imel davčnega komisarja. Napak sem napravil, ko sem podpisal akt, na katerem so čisto gotovo gotovo previsoke postavke. Knjigovodstvo je s stališča poštenosti in državnih zakonov popolnoma pravilno; notranja posojila so morala biti zaznamovana zaradi varnosti, če bi slučajno ž. upravitelj umrl ali se moral nenadno umakniti, pa bi brez zapiskov ne bilo mogoče spraviti v sklad vsote v blagajni in zapiskov v dnevniku – z listki pa ni varno operirati, ker se tako hitro zgube. Napaka v dnevniku je pač ta, da je zapisnikar premalo računl z razmerami, z dobro voljo preglednikov, in tako je iz prevelike natančnosti nehote oškodoval cerkveno imetje, na katerega bo

s tem naloženih več davščin. Podpisu bi bilo nujno pristaviti: »podpišem samo v tem smislu, da sem zapisnik prebral, a z višino postavk se po svoji vesti ne morem strinjati, ker so pri nekaterih stvareh absolutno previsoke.« (20. 6. 54).

4. julija 1954: Prvo obhajilo! 24 (13 dečkov, 11 deklic) vsega skupaj. Pripraviti sem jih skušal temeljito. Zato sem uporabil čas, ki gre še preko 29. 6., ki je za našo škofijo konec za izpolnitev velikonočne dolžnosti. Nekateri otroci so šele v juniju ali celo šele sredi junija začeli hoditi k verouku in prositi za to, da bi smeli k prvemu sv. obh. Zato kljub trudu priprava zelo površna. Družina oziroma okolica večino tega, kar zgradi katehet, uniči. Usodno je med drugim opuščanje družinske skupne molitve. Samo sebe bi varali, če ne bi priznali, da gremo versko navzdol, čeprav z druge strani ni mogoče tajiti intenzivizacije verskega življenja pri nekaterih ljudeh. – Slovesnost je bila zelo lepa na zunaj, le premalo sem tehnično izvedel red in pomoč pri urejevanju prvoobhajancev. Zato ni bilo tiste zbranosti, ki se spodobi za prvoobhajilni nagovor. Tega sem imel staršem o potrebi, da sodelujejo pri verski vzgoji otrok čim intenzivneje s prizadevanjem Cerkve.

Istega dne je bila redka slovesnost biserne poroke Franca Seljaka in Marije r. Tegelj iz Gor. Planine (št 97?). Bila je najprej poroka, potem večerna sv. maša ob 6, pri kateri sta bila biseroporočenca pri sv. obhajilu.

24. julija 1954 je bila birmanska slovesnost. Vreme je bilo prej zelo slabo, a nekaj dni pred sv. birmo se je izboljšalo in tudi na sam dan, v soboto, je bilo odlično vreme. Prevzvišeni je prišel v petek že pred 6 uro, ko je bil napovedan, in cerkev še ni bila pometena. Sicer pa je bilo vse v lepem redu. Cerkev so župljani izredno lepo okrasili, čeprav je bilo zaradi košnje in sicer izredno zakasnele zelo veliko dela na travnikih. Tudi petje je bilo zelo lepo. Slučajno je prišel na pomoč tudi gornjelogaški organist, ki je s Planine doma. Otroci so zjutraj v soboto znali srednje dobro. Ljudi v cerkvi je bilo več kakor ob prejšnji birmi. Cerkev je bila tudi po sredi skoraj polna, čeprav je bil delavnik. Birmanih je bilo točno 80, od teh je domači župni upr. izstavil 76 listkov. – Duhovnikov je prisostvovalo pri birmi poleg prevzvišenega 12, po sv. birmi je prišel še eden. Prevzvišeni se je odpeljal na Unec ob 1/4^h, drugi so skoraj vsi odšli še prej, ker je bila sobota. Kakih neredov ni bilo nič, tudi vedenje vernikov je bilo po opazovanju pričujočih duhovnikov, ki so vajeni večje živahnosti, zelo resnobno. – Vprašanje pa je, ali bo slovesnost sv. birme pustila trajne sadove pri vernikih, zlasti mlajših, pri katerih se je bilo treba močno truditi, da so se vsaj zadnje čase udeleževali verouka bolj redno. Morda bo pa milost božja po Marijinem posredovanju – o Mariji, ki so jo potrebovale 3 božje osebe, je prevzvišeni govoril – bolj delovala v dušah.

September: Naslednik znanih podobarjev Götzl iz Ljubljane je pred žegnanjem popravil tron v oltarju Planinske MB. S kovinskim zlatom je nanovo prevlekel kip milostne podobe. Rekel je, da se s pravim zlatom za enkrat ne splača, ker temelj odpada. Ko se bo začelo zopet luščiti, bo kazalo napraviti novo podlago, ki na njej zlatitev sicer ni tako lepa in plemenita, pač pa trpežnejša, kar je za vlažno cerkev na Gori važno.

Potrebno je bilo popravilo zlasti zaradi »plašča« (pri kipu), ki je skoraj razpadel, zlasti na evangeljski strani. Tudi podobe pod plaščem je sem in tja kaj popravil, predvsem izčistil črvice. Na plašču, ki je bil prej bolj izrazito nebesno moder, so bile prej srebrne zvezde; zdaj je šest zlatih na vsaki strani, ker srebra ni imel s seboj. Delal je urno tri dni. Če bi imel več časa in materiala s seboj, bi se lotil še nekaterih drugih potrebnih stvari. Tako pa je mimogrede nekaj malega popravil še v župni cerkvi pri nekaterih kipih. Prenočeval in na hrani je bil v župnišču. Župni upravitelj mu je kosilo nosil na Goro.

12. 9. je bilo ob lepem vremenu žegnanje na Gori. Ljudi je bilo več ko lani, saj je Marijino leto. Obhajil je bilo blizu 500. Če bi bilo bolj poskrbljeno za spoved, bi bilo bolje. Za vrati morata spovedovati dva, da bodo mogli moški na vrsto. Prišli so gg. iz Cerknice, iz Studenega (je šel ob ca 1/2⁹ domov) in iz Hrenovic g. Mavrič, ki je imel ob 10^h prav lepo pridigo med mašo ž. upr. iz Planine. Bila je tudi sv. maša tudi ob 9 s čisto kratko pridigo (berila in evangelija ne bi bilo treba brati; ob 10^h pa naj pri oznanilu ne bo tudi o mašah v Planini). G. iz Cerknice in ž.

upr. iz Pl. sta prišla zjutraj ob 4^h – a skoraj je bilo to prepozno. G. iz Studenega je spovedoval za oltarjem, toda ta prostor ni nič pripraven, ker ljudje hodijo okrog in ravno tisti ne pridejo, ki bi bili spovedi bolj potrebni.

September, druga polovica. – Popravljen je bila streha na zvoniku v Jakovici. Zgoraj je bila pokrita še s skodlami, a je zatekalo in je bilo treba uporabiti 6 desk za pod pločevino, ki jo je šlo za 60 kg in je stala 10000 Din. Spodnji del je bil že prej pločevinast; zdaj je bil prebarvan. Delo opravil Arko Metod iz Rakeka. Vreme ga je močno oviralo.

Oktober. Od 18. 10 – 27. 10 opoldne je popravljal streho pomočnik oblastno potrjenega mojstra Zupanca iz Logatca – na cerkvi sv. Roka v Gor. Planini. Tržani so tokrat pridno pomagali in ključarja sta se potrudila, da je delo kljub težavam in deloma slabemu vremenu moglo biti izvršeno. Nad zakristijo je bilo za en dober voz tramovja tako zgnitega, da ga je bilo treba odstraniti in nadomestiti z drugim. Uporabilo se je tudi 564 opek (Pfalz). Streha je nad zakristijo bila za spoznanje poenostavljena, ker je bil nekak nastavek v škodo zaradi večje možnosti zatekanja. Vendar ni nobene spremembe v lepotnem oziru. Pomagal je najbolj pridno sin ključarja Pogorelca (Ivan) in Petkovškov (po domače mežnarjev). Tudi drugi so za dan ali pol priskočili na pomoč. – Od 27. pop. do 29. 10. je delavec – isti – popravljal streho na kapelici v Lazah, kjer so ga domačini sami preskrbeli s hrano in prenočiščem, hkrati mu priskrbeli material in pomoč. V Lazah bodo domačini sami poravnali stroške, za tržko cerkev bo pa treba pač še dolgo časa zbirati.

Letos smo ves oktober imeli rožni venec v cerkvi nekoliko po avemariji. Bilo je nekaj več ljudi, saj smo odprli tron v Marijinem oltarju. Proti koncu meseca je bil rožni venec s petjem; ob koncu vedno tudi večerna molitev in kaka Marijina pesem. To bo kazalo obdržati. Pred Marijino podobo je bila prižgana po ena stearinska sveča, tako da je bilo skrivnostno temačno.

30. zvečer in 31. 10 na praznik Kristusa Kralja je prišel spovedovat iz Ljubljane g. prof. dr. Aleksič Jakob. Od 6 – do 9 je imel vedno dovolj spovedancev. Med njegovo mašo sem imel za višjo skupino ljudskošolskih učencev in dijakov nižješolcev katehitično razlago sv. maše, deloma s petjem. Tudi precej odraslih je bilo poleg. To se dobro obnese. Potem je šel g. prof. zopet v spovednico in je nehal nekako po povzdigovanju ter takoj po maši šel na vlak. Tak način pomoči je boljši kakor pa če mašuje g. ob 10, ker pride več ljudi na vrsto. Tudi jaz sem imel precej dela v spovednici. Slaba stran je bila le električna razsvetljava, ki je ta dan ni bilo; in pa orgle so med sv. mašo ob 10^h začele močno nagajati. – Celo popoldne je bilo pred službo b. in po njej precej spovedancev. Ugodno je, da je drugi dan praznik vseh svetnikov.

Kljub veliki verski mlačnosti, ki se mnogih loteva – saj je tudi zelo veliko takih, ki nikoli ne pridejo v cerkev – se od časa do časa pokaže tudi nekaj več vneme za Boga. Dobro je bilo, da je bila dve nedelji prej pridiga o sv. obhajilu in o spovedi, in pa ponovno oznanilo. Hvala Bogu in Materi božji! Zaupati je treba tudi glede gospodarskih težav, saj je bila te dni odbita pritožba glede visoke vsote davkov za 1953 za ž. cerkev (43000 Din).

November. Ugodno vreme in ponedeljek, ki je hkrati državni praznik, je bil sovzrok, da je bilo pri sv. obhajilu letos zelo veliko ljudi. Celo moških za dve obhajilni mizi. Odpo vedale pa so orgle – to je nekoliko motilo, in razsvetljava ni bilo. Tudi za vse tri pridige je bilo razpoloženje ugodno, ker me tudi ni motil prehlad. Popoldne je bila služba božja ob 2^h. To je bolj ugodno kakor ob 3. Najprej so bile litanije vseh svetnikov; seveda brez blagoslova z Najsv., ker je bila tumba že postavljena. Potem pridiga in libera v župni c., zatem na pokopališču. Letos je bilo pri pridigi zelo veliko ljudi. Klopi in kor – vse polno in zadaj in še nekaj po sredi. Tudi pri večernem rožnem vencu ob avemariji (žalostni in častitljivi sta bila s petjem) je bilo več ljudi ko lani. Deloma je vzrok lepo vreme in razmeroma toplo, medtem ko je bilo preko leta precej mraz, kar je povzročilo slabo letino po vsej Jugoslaviji, v Planini in okolici še ne preveč, ker je krompir po večini precej obrodil.

29. 11. je bila zaradi šole prostega dneva sv. maša ob 8^h. Precej šolske mladine je bilo. Treba je še bolj uporabiti ta dan. Čeprav je država do vere odklonilna, moremo državne praznike uporabiti tudi v verskem smislu. Saj tako nas navaja tudi zgled krščanske tradicije.

December. Vreme razmeroma zelo lepo. Zaključek Marijinega leta na praznik 8. dec. je bil kar lep, le mladine ni bilo pri obhajilni mizi, ker je bil šooloobvezen dan. Na dan sv. Nikolaja pa so v osnovni šoli imeli prost dan, zato je prišlo k sv. maši ob 8^h precej otrok, le pri sv. obh. jih ni bilo veliko, ker jih zmotijo jestvine. Marijino leto je gotovo tudi v naši župniji prineslo vsaj nekaj

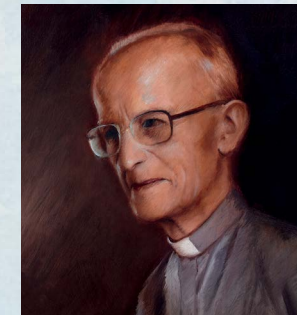
duhovne prebuditve. Videti je bilo, da so se mnogi že itak duhovno živeči verniki še dvignili. Seveda je njihovo število majhno. Nekateri so se po vsem sodeč spet nekoliko bolj oklenili življenja s Cerkvijo. Pobožnosti do MB je v tej župniji precej in se je pač še poglobila. Saj prav poglobitve in solidnosti tej pobožnosti manjka – je preveč estetskočustveno pobarvana. Mladina pa je v svoji duhovnosti, kolikor tega sploh ima, zelo raztrgana, in se očitvidno bori za mesto: ali v veri, ali popolnoma brez nje. Smisla za sv. mašo je menda med sedanjo mladino zlasti zaradi pomanjkanja molitvenikov vedno manj – čeprav očitvidno nekoliko več prihajajo tudi ljudskošolski učenci k sv. maši, kakor so pred enim letom.

Božični praznik je imel prednost lepega vremena, pri polnočnici elektrika letos ni odpovedala, petje je bilo boljše kot lani, ministrantov 10 in so se precej lepo vedli, ker je bila zanje prej vaja. Slaba stran: bil je šoloobvezen dan in delavstvo je bilo na delu. Morda je bilo večje število ljudi v cerkvi tudi (za to župnijo) bolj navidezno, ker je bilo precej tujcev zaradi tega, ker je bila na Rakeku in Uncu vsled škrlatinke cerkev zaprta in so ljudje sklepali: če lahko v gostilne, potem tudi v cerkev. Celodnevno češčenje je bilo mnogo lepše pač zato, ker je bil med sv. mašo zjutraj na razpolago tuj spovednik (g. Seljak z Unca) in je bilo tudi moških precejšnje število pri sv. obhajilu. Tudi preko dneva je bilo precej več ljudi pri češčenju kot sicer – na to je vplivalo tudi dokaj ugodno vreme, brez večjega mraza. Nazaj gremo – toda evharistično življenje se bo morda v tej župniji polagoma in z neprestanim prizadevanjem dvignilo; s tem pa bo dan temelj za pravo versko prenavo, če bodo kdaj tudi zunanje prilike bolj ugodne.

Že par dni pred prazniki je ljudi, in tudi mene deloma, vznemirila odločba Uprave za ceste LRS, da se mora odstraniti zvonik. C. predstojništvo je napravilo pritožbo.

Letos je bilo 14 krstov (lani 13), 19 pogrebov (lani 14) – od teh je bilo previdenih 14, 2 taka, ki sta prej pred nedavnim prejela sv. obhajilo. En pogreb je bil razen teh 19 necerkven; tisti človek tudi ni živel versko in je bil oskrbovanec v Domu za onemogle. Od 19 umrlih je 5 iz Doma onemoglih. Reči je treba, da smo zapisani izumiranju, čeprav ne naglemu. – Versko življenje se zdi, da je za malenkost napredovalo, a mnogi so pa napredovali v zlem še veliko bolj – a se sploh ne zmenijo za cerkev. Pijača in vse, kar je z njo navadno v zvezi, je močno zlo za Planino, zlasti zdaj, ko je že leto dni veliko delavstva za popravilo ceste – in to daje že itak slabi župniji slab zgled. Svetla točka so duše, ki se resno trudijo za duhovno življenje, evharistično usmerjeno. Oblatov za male hostije se je uporabilo 8691. Poznalo se je, da je bil 3 x v letu na razpolago med sv. mašo tuj spovednik. Zlasti pa Marijino leto!

Z ozirom na vse slabo pa vendarle Deo et Mariae gratias!

Nekateri zapisi iz Strletovih duhovnih vaj

Nič nisem, razen kolikor mi Bog daje. In Bog ne dovoli, da bi si le količkaj prisvajal od tega, kar je popolnoma njegovo. O če bi mogel izpolnjevati v čim večji polnosti program: Vse po Mariji, z Marijo, v Mariji, za Marijo. O če bi zato bilo vse moje življenje res zakonreninjeno v evharistiji, da bi bil daritev z evharističnim Gospodom ... O če bi Gospodu iz hvaležnosti mogel vsaj nekaj pokloniti v dar: da bi sodeloval pri oblikovanju resnično svetih duš, zlasti duhovniških, pa naj tudi bo vse to potisnjeno v stran in popolnoma neznan. Da je le Gospod v evharistiji slavljen. O Marija, pomagaj mi – iz globine svoje nevrednosti kličem k Tebi.

(zapis iz duhovnih vaj leta 1959)

O bogoslovcih, ki so prejeli od Boga neizrekljivi dar duhovniškega poklica, moram govoriti vse bolj previdno in dobrohotno, tudi braniti jih zoper napadanje. Pač pa se hočem z vso resnostjo in modrostjo truditi zato, da bodo študij vzeli bolj resno kakor doslej. Izvesti ponaavljanja v obliki ugovorov in podobno. Zainteresirati jih za literaturo, za natančno izrabo časa, za usmerjenost vsega študija na veliko duhovniško nalogo. Čim bolj tiste stvari, ki imajo prvo mesto ... Na bogoslovce gledati v luči vere, kot na tiste, ki o njih Gospod pravi: «Vi ste moji prijatelji». Zato jih zagovarjati. Ne govoriti slabo o njih, ceniti jih. Zanje moliti, jih tudi poznati že v začetku šolskega leta. Zanje se več truditi pri seminarjih in podobno. Zavedati se, da bo od teh ljudi zavisna usoda božjega kraljestva med našim narodom.

(zapis iz duhovnih vaj leta 1960)

- POSLANSTVO KRISTJANOV V SVETU
PO JOHNU HENRYJU NEWMANU
- DVOMI (DUBIA) V LUČI VPRAŠANJ
ŠTIRIH KARDINALOV
- GREH, KAJ JE TO?
- CERKEV SE POMLAJA (IUVENESCIT
ECCLESIA)
- ODLOMEK IZ PRIDIGE NA PRAZNIK
SV. URŠULE V CERKVI SVETE TROJICE
V LJUBLJANI, 21. OKTOBRA 2017
- PREDSTAVITEV P. ANTONA NADRAHA
ŠTUDENTOM TEOLOGIJE
- KRONIKA ŽUPNIJE PLANINA
PRI RAKEKU